

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת תולדות | גליון מס' 300 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

המלמד שנבהל כהוגן מה'גילוי' הלך להזעיק את המנהל לבחון אותי מקרוב, וגם אותו "לא אכזבתי", הוא אמר תוספתא, ואני המשכתי, הוא מקריא מבבלי ומירושלמי, ואני, ועודני רק ילד בן ארבע, ממשיך כזקן ורגיל כך גם בסוגיות קשות, ברש"י ובתוספות. הפלא התעצם כאשר המנהל שאל אותי ועבר לדבר עמי בענייני חול, דוגמת הישוב בחשבון, או בעניינא דעלמא הייתי כאֵלם ממש

גאב"ד חרדים הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א בעדות מפעימה על מעשה אמיתי שהיה

כותב השורות (מימין) יחד עם הרב ישראל משה מאנדל שהתפרסם כ"ילד התורה"

התרחשות הסיפור הוא בן זמנינו, אך עדיין רבו בו הגירסאות. אי לכך אביא את הגירסא ששמעתי מבעל העובדה בכבודו ובעצמו, האי ניהו ידידי וידיד בית אבא הרה"ח ר' ישראל משה מאנדל שליט"א מנתניה. וכך מגולל הוא בעצמו את פרטי המעשה המבהיל: היה זה כשנכנסתי ללמוד בתלמוד תורה אצל המלמד ר' ישראל פולאטשעק ז"ל בכיתה א', ישבתי ככל חברי בכתת הלימוד, ואני כבן ארבע שנים. באחד מן הימים לימד המלמד כדרכו את פסוקי הפרשה פסוק ועוד פסוק, והנה הוא מבחין בהתפלאות כי שפתי נעות ואני

"ויתרצו הפנים בקרְבָה" (בראשית כ"ה, כ"ב)

וברש"י: כשהייתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רץ ומפרכס לצאת וכו'.

ולכאורה צ"ב, מה טעם רצה יעקב כ"כ לצאת על יד פתחי שם ועבר, אי משום ללמוד תורה, הלוא במצבו הנוכחי, במעי אמו, למד תורה נעלית יותר, מפי מלאך בעצמו, וכפי שדרש רבי שמלאי (נדה ל:): 'למה הוולד דומה במעי אמו... ונר דלוק על ראשו מלמדין אותו כל התורה כולה וכו', כיוון שיצא לאוויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה'.

אלא מאי, שמע מינה, שלימוד תורה מתוך יגיעה, שווה יותר מלימוד כל התורה כולה עם מלאך אך ללא יגיעה! אי לכך ביקש לצאת - בכדי ליכות לקצת יגיעה בתורה...

התקופה: חורף שנת תשי"ד, והעולם היהודי כולו רועש וגועש כמרקחה. ילד פלא מעיר הקודש ירושלים הפך לשיחת היום בכל שיח יהודי. הכל שחו אודות אותו 'ניק שהמלאך שכח לסטרו על פיו וכתוצאה מכך לא שכח מאומה מכל התורה כולה' 'ילד התורה'.

לפני, וכאילו ואני יודע לקרוא בו...

כמובן, שאת הדברים שהרציתי בשטף ובשצף, רובם ככולם כלל לא הבנתי, הייתי ילד צעיר עם רמת הבנה ככל ילדי גילי. אך לצטט יכולתי גם יכולתי.

בין ה'בוחנים' היו גם גדולי ישראל. דוגמת הגאון הגדול ר' פנחס אפשטיין ראב"ד 'העדה החרדית' בירושלים, שאתא ובא לחקור מקרוב אחר הדבר ולתהות על קנקני. וכן בעל 'להורות נתן' רבי נתן גשטטנער זצ"ל ועוד רבים. גם גאוני ארה"ב ששהו באותה תקופה בארץ הקודש באו מקרוב לחזות במראה הגדול הזה, וביניהם: הגאון רבי אהרן קוטלר ר"י לעקווד והגאון רבי דוד שפרבר אב"ד בראשוב. הגאון רבי אלימלך אשכנזי אב"ד מלבורן חנן אותי משניות מסכת מנחות והתפעל עד מאוד. וכאן היה תורי להפתיע את בעל העובדא דבר שהוא בעצמו לא ידע, מה ששמעתי מאבי זצ"ל שגם אביו הגאון מסאמבאטעלי זצ"ל היה אז בארץ וגם הוא היה בין הרבנים שבחנו אותה - והוא חנן אותה בספר 'אור החיים הקדוש' וידע הכל אותה באות, לפום ריהטא.

ממשיך הרב מאנדל שליט"א לתאר באוזני את סדר ההשתלשלות: אבי ז"ל היה חסיד בעלזא, ודבר הפרסום אודותיו היו לצנינים בעיניו בחששו מאוד לשלומי מחמת עינא בישא וכדומה. משכך, נכנס אל הקודש פנימה אל כ"ק אדמו"ר ציס"ע מהר"א מבעלזא זיעוכ"א, ושפך את לבו. הרבי הרגיעו והורה להביא את הילד לפניו לביתו בתל אביב ביום כ"ב אדר בשעה מסוימת שאין בה אנשים, ואכן ביום ובשעה המיועדת באנו אל הקודש אבי ואני, הרבי הורה להעמידני צמוד אליו ממש והורה להביא גמרא מסכת ברכות, הרבי פתח את המסכת במשנה השנייה דף ט: 'מאימתי קורין את שמע בשחרית' והורה לי להתחיל לומר, תיכף התחלתי לרוץ ולומר בע"פ את המשנה ככתבו וכלשונו, הרבי היה אחוז בשערפי קדשו מהורהר עד מאוד, עד שפתאום ננער ואמר לי 'שוין שוין, געניג עניג' [די די, מספיק] וברך אותי. אח"כ הורה לאבי להשיג עלי שלא לתת לאיש לבחון אותי כלל ולא לדבר על עניין זה יותר. ואכן, תוך תקופה קצרה שכחתי את התורה הישנה וחזרתי להיות ככל הילדים, (וראה עוד בספ' בקודש פנימה ח"ב עמ' שפ"ח עדות מפעימה מאת המשב"ק רבי יצחק לאנדו על כך, והוסיף שם שיום קודם שלח הרבי שיריים לילד עם המשב"ק ר' אברהם חיים גרינפלד ז"ל, ולמחרת אחרי שבחן

ממשיך בעל פה את הפסוק הבא, הוא אומר פסוק א' ואני ב' הוא ממשיך ללמד את פסוק ב' ואני קורא את פסוק ג', זאת בעוד שאפילו עדיין איני יודע קרא וכתוב. הדבר הפליאו, אך הוא נטה להסיק מכך שאבי משקיע בי זמן רב ומשנן עמי את חומר הלימוד לפני כן, וכך בא אני לתלמוד-תורה 'ותלמודי ביד'.

אך משהמשיכה התופעה גם בפסוק של נ"ך שציטט אותו מלמד בהקשר לפרשה, נעצר המלמד בתדהמה. הוא עצר לרגע וניסה להעמידני בכור המבחן, הוא מזכיר פסוק בדניאל, ואני בתומי ממשיך את הפסוק שלאחריו... המלמד ממשיך ומביא מקורות מדברי חז"ל, הוא מקריא רישא של משנה, ואני ממשיך ואומר את הסיפא, הוא מצטט מדרש ואני מסיים אותו, הוא מזכיר גמרא ואני קורא, כביכול, את השורה הבאה... ככה המשיך לבחון אותי גם במשניות כלים, וראה זה פלא, גם את זו ידעתי בע"פ.

בשרו נעשה חידודין חידודין... המלמד שנבהל כהוגן מה'גילוי' הלך להזעיק את המנהל לבחון אותי מקרוב, וגם אותו "לא אכזבתי", הוא אמר תוספתא, ואני המשכתי, הוא מקריא מבבלי ומירושלמי מהוריות ומעוקצין, ואני, ועודני רק ילד בן ארבע, ממשיך כזקן וכרגיל ודיבורי קולח מזון אל זן, כך גם בסוגיות הקשות שבמסכת חולין, ברש"י ובתוספות. ממש התגשמות מופלאה של דברי חז"ל 'אם ישאלך אדם אל תגמגם ותאמר לו אלא אמור לו מיד'...

הפלא התעצם כאשר המנהל שאל אותי ועבר לדבר עמי בענייני חול, דוגמת חישוב בחשבון, או בענייני דעלמא הייתי כאלם ממש, לא ידעתי ולא הבנתי מימיני לשמאלי לא מיניה ולא מקצתה ממה שהוא אמר. רק כששב המנהל והזכיר קטע זוהר, כבר הייתי שוב "בבית", הקטע הובא בלשון הארמי ונקרא על ידי כתיקונו, בלא לחסר אות אחת.

מובן שלשמועה כזו נולדה באחת כנפיים, ועד מהרה נעשה ארץ ישראל והגולה כמרקחה, ומקצה הארץ והעולם נהרו לחזות בפלא הגדול הזה. לא אחד ולא שניים נראו כשבאמתחתם ספרים מספרים שונים עומדים בחצר הת"ת אורבים וממתנינים לי, לילד הפלא. משרק פגשו בי הרעיפו עלי חזלי"ם מכל מקום ופינה, ואני בלא להתבלבל ובלא מחשבה המשכתי את מאמרם ז"ל בבקיאות מופלאה כבקי מופלג בכל מכמני התורה. לא השמיטו ממני דבר, בחנו אותי בהכל, תרגום יונתן, טור שו"ע ונושאי כליהם, ועוד ועוד, חלקם דברי חז"ל נדירים ולא ידועים, ואת הכל המשכתי להקריא כאילו והספר פתוח

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

רבי שכנא זאהן, תלמידו של החפץ חיים, טס מאמריקה לארץ ישראל. קרה מה שקרה, הוא נרדם והיה צורך להחליף מטוס באמצע הדרך. כשהתעורר, הבחין שכל האנשים מסביבו התחלפו. כולם ערבים, והמטוס בדרך לביירות. פנה לדייל, וזה הציע שאיכשהו יחביא אותו...

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על נפלאים דרכי ד'

׳וַתֵּלֶךְ לְדַרְשׁ אֶת ד׳״ (בראשית כ״ה, כ״ב)

שמעתי ווארט נפלא מהרבי מלעלוב זצ"ל

יעקב ועשיו, כל אחד מהם רצה לצאת ראשון, כדי להיות בכור. לבסוף יצא עשיו ראשון והוא זכה בכורה. אם כן לשם מה עדיין יעקב אוהו בעקבו של עשו, מה זה מועיל לו? אלא זו דרכם של צדיקים. גם לאחר שהצדיק נוכח לדעת שלא עלה בידו להשיג את מבוקשו, הוא לא אומר לעצמו: 'טוב, אני את שלי עשיתי, נסיתי, לא הצלחתי' - והולך לדרכו. לא! לא כך נוהג הצדיק. גם לאחר שלא עלתה בידו - הוא ממשיך לסעור בקרבו. אחיזתו בעקב עשו היא פעולה טבעית של מי שאינו מסוגל להשלים עם הדבר. ידו מושטת באופן אינסטינקטיבי אל עקבו של עשו לעצור אותו, למרות שהוא יודע היטב שאינו יכול לשנות את המציאות ולמנוע מעשו לצאת ראשון.

להט הזה הבעור בלבו של הצדיק לא הולך ריקם. אמנם עשו יצא ראשון וזכה בכורה, אבל זה רק זמני. בסופו של דבר, בזכות ההשתוקקות האדירה של יעקב לזכות בכורה - הוא אכן זכה לה.

פגש אותי יהודי נכבד ואמר לי: "אומר לך הרגשה נפלאה שהיתה לי: תפילה היא כמו חתונה..."

"מה שייכות תפילה לחתונה?" התפלאתי, והוא באר את כוונתו ומחשבתו:

אני מתגורר בשכונה בסמוך לפלוני, נקרא לו ר' ראובן. הוא גם יושב בבית הכנסת ספסל לפני. והנה הוא מחתן את בנו, ואני מבין כי עלי ללכת להשתתף בחתונה, שאם לא כן לא יהיה לי נעים ממנו. אפגוש אותו מחר, והוא ישאל אותי: "למה לא היית?" נו, צריך ללכת. ויש בכך גם ישרות, וגם טוב לב...

אני נוסע לחתונה, מגיע ככה בעשר דקות לפני אחת עשרה, לפני שמסיימים לרקוד נכנס לשתי דקות, מאחל מזל טוב, יושב שתיים וחצי דקות, אולי עושה סיבוב במעגל, וככה בשקט חומק החוצה, שלא ישימו לב...

שוין, למחרת, הוא מסתכל עלי - "היית?" "כן, היית!"

ומה יהיה כאשר ר' שמעון עושה חתונה? איני מתגורר בשכונה לידו, אלא איתו יש לי עסקים קרובים... כאן אני לא יכול לבוא לשתי דקות

ולברוח. מובן שעלי להשאר יותר, לשבת ישיבה של ממש, חצי שעה ויותר, לפעמים אני חייב אפילו לעשות תמונה איתו, אחרת...

ומה יהיה בחתונה של אחד מבני המשפחה - דוד או גיס? נו, אין אפשרות לבוא באמצע הסעודה או לקראת הסוף, "מבשרך לא תתעלם". כאדם הגון וישר וכבן משפחה חביב אני מגיע לחופה ממש! אבל המחותן - המחותן עצמו - מתי הוא מגיע? המחותן מגיע הרבה לפני כן! שעה ארוכה לפני החופה הוא כבר נמצא במקום. שואלים אותו: "מה אתה עושה כאן שעה לפני הזמן?" והוא אינו מבין את השאלה. "מה אני עושה? הרי אני המחותן פה! וכי אבוא לחופה? זו החתונה שלי, של בני! אני מוכרח להקדים ולהיות במקום לפני כולם, לראות שהכל כשורה!"

"לבני ישראל עם קרובו!" ככל שאדם מרגיש את עצמו קרוב יותר לבורא העולם יתברך, ככל שמרגיש את עצמו יותר 'מחותן' עם הקב"ה - הוא בא מוקדם יותר לתפילה. ולפעמים הוא כבר שוהה במקום חצי שעה לפני. "חסידים ראשונים היו שוהים שעה אחת קודם התפילה" - כי הם הרגישו את עצמם 'מחותנים'! אה, גיוועלדיג "ואיש לפי מעללו".

באחת ממערכות הבחירות, סבבו ברחובה של עיר רכבים שעליהם הותקנו רמקולים רבי עוצמה והכריזו: "סכנה! תושבי השכונות החילונית יוצאים להצביע!"

כשמעתי את הקולות המדהדים מן הרחוב, אמרתי למי שנכח

לידי: "מדוע אין מכריזים ברמקולים - סכנה, כבר שמונה וחצי בוקר?!
הרי עוד מעט חולף זמן קריאת שמע! זהו חילול ה'!"

ה"בית הלוי" היה באמצע שיעור בישיבת וולוז'ין, כשלתע נכנס לחדר יהודי בלתי מוכר. חזותו הוכיחה עליו שהוא מפשוטי העם, בור ועם הארץ. היהודי החזיק בידו את בנו הקטן ואמר: "כל הילדים שלי בורים ועמי ארצות, אינם יודעים קרוא וכתוב, חוץ מהילד הזה. הכנסתי אותו לחיידר. כעת אני רוצה שהרב יבחן אותו ויראה אם הוא באמת יודע".

התלמידים נעצו את מבטם באורח הבלתי קרוא; זאת לא התנהגות! אי אפשר להכנס בלי רשות לחדר השיעורים ולהפריע באמצע השיעור!...

אך ה"בית הלוי" ראה את הדברים בצורה אחרת. הוא קרא לאותו אדם ואמר לו בנחת: "בוא, תשב בבקשה". הוא הושיב את הילד על ידו, וליטף אותו בחום. "למדת חומש?"

- "כן".

- "איזה חומש למדת?"

- "ויקרא".

ה"בית הלוי התחיל לשאול אותו ולבחון את ידיעותיו: מהו הפשט בפסוק הזה, ומה הפשט בפסוק ההוא. והילד עונה, משיב מה שמישב, עד היכן שידעתו משגת...

בסיום ה'בחינה' פנה הבית הלוי" לאבא: "אשרי בנך! אשרי יולדתו! מחלקך יהיה חלקי, ומגורלך יהי גורלי! הלוואי שאזכה שיאמרו עלי מה שאומרים על הבן הזה!"

שמע האב את דברי ה"בית הלוי", ופרץ בבכי של שמחה והתרגשות. אם 'הרבי הגדול' בחן את בנו ושיבח אותו בשבחים נדירים כל כך, בוודאי עילוי גדול הוא. ברוך ה' שזכה לכך!

אבל התלמידים, כמובן, לא התלהבו כל כך מדברי ה"בית הלוי"... דבריו היו משונים בעיניהם. הם פנו אל רבם ושאלו אותו לפשר דבריו. הסביר להם: "הבן הזה, שידע קצת חומש, הוא תלמיד חכם יותר מאביו... אני מאחל לעצמי שגם אני אזכה לבן שיאמרו עליו שהוא תלמיד חכם יותר מאביו..."

ומה היחס של נמלה לעומת כל העיר?

גם מי שקנה ידיעה והשגה בתורה, עליו לדעת עד כמה קטנה ידיעתו והשגתו ביחס לגדלותה ועצמותה של התורה.

בהקדמת הרמב"ן על החומש מובאים דברים נפלאים ונוראים על עמקותה וסתריה של התורה הקדושה. צריך ללמוד זאת בחברותא, ליעין בדברים לעמקם להתפעל ולהתעורר מהם.

וכך כותב הרמב"ן: "ונפשי יודעת מאד ידיעה ברורה, שאין ביצת הנמלה כנגד הגלגל העליון צעירה, כאשר חכמתי קטנה ודעתי קצרה כנגד סתרי תורה, הצפונים בביתה הטמונים בחדרה".

הרמב"ן הזה הוא סוד התורה. נחשוב לרגע: אם נשאל ילד קטן אמור

בבקשה, מה גדול יותר - בית המדרש שבו אנו נמצאים, או נמלה?... כמובן עצם השאלה מגוחכת, הלא הדבר איננו בר השוואה בכלל. אין מה להשוות בין בית מדרש רחב ידיים ליצור זעיר שבקושי נראה לעין. הלא כשהנמלה מתהלכת בתוך בית המדרש היא איננה מורגשת כלל בתוך המרחב הגדול.

ואם נוסיף ונשאל אותו, מה גדול יותר - ישיבת פוניבז' או הנמלה הזאת?... כמובן, ההשוואה הזאת תמוהה עוד יותר.

נמשיך הלאה: ומה היחס של נמלה לעומת כל העיר? הלא אין כלל קנה מידה למדוד זאת. ומה היחס של נמלה אחת קטנה לעומת כל ארץ ישראל? ומה היחס שלה לעומת מדינת ענק כמו אמריקה או רוסיה? ולעומת יבשת שלה? ולעומת כל כדור הארץ? נמשיך הלאה: מה היחס של ביצת נמלה לעומת גלגל החמה, שגדול פי מאה ושבעים מכדור הארץ? הרי אי אפשר כלל וכלל לתאר את ההבדל העצום ביחס ביניהם - בין היצור הזעיר הזה לבין הבריאה הענקית של גלגל החמה. על כך בא הרמב"ן ואומר: דעו לכם, יש דבר שהוא קטן עוד יותר מן היחס של ביצת נמלה לעומת גלגל החמה, ומהו? הנה התשובה בלשונו המליצית של הרמב"ן: "ונפשי יודעת מאד ידיעה ברורה, שאין ביצת הנמלה כנגד הגלגל העליון צעירה, כאשר חכמתי קטנה ודעתי קצרה כנגד סתרי תורה".

אומר הרמב"ן: הפער בין החכמה שלי לעומת נפלאות התורה, גדול יותר מאשר הפער שבין ביצת הנמלה לגלגל החמה! כמובן צריך ליכור שאין מדובר בחכמתו של אדם מן השורה, מדובר ברמב"ן, ענק שבענקי הדורות! ובכל זאת עם כל רוחב ביתו ושכלו של הרמב"ן ועם כל חכמתו וגדלותו בתורה, הרי זה כאין וכאפס לעומת גדלה ועומקה האינסופיים של התורה הקדושה, בלי שום יחס כלל. נורא נוראות!

מוראדיג ממש לראות איך הקב"ה מנהל את העולם.

מוראדיג ממש לראות איך הקב"ה מנהל את העולם. בשעת מעשה לא תמיד מבין אדם למה התגלגלו העניינים בצורה שהתגלגלו. רק לאחר תקופה הוא זוכה להבין, וגם זה לא תמיד.

רבי שכנא זאהו, תלמידו של החפץ חיים, טס מאמריקה לארץ ישראל. קרה מה שקרה, הוא נרדם והיה צורך להחליף מטוס באמצע הדרך. כשהתעורר, הבחין שכל האנשים מסביבו התחלפו. כולם ערבים, והמטוס בדרך לבירות...

פנה לדיל, וזה הציע שאיכשהו יחביא אותו. אחרי שהמטוס ינחת בבירות הוא ימשיך לתאילנד, ושם הוא ירד. קיצורם של דברים, הוא נחת בתאילנד בערב ראש השנה! לאחר בירור קצר התברר לו שיש שם רק מנין אחד, של יהודים רפורמים המתפללים גברים ונשים ביחד, ה' ירחם.

הוא ביקש מהגבאים להפריד בין הגברים לנשים בתפילה. הם סירבו, אך למרבה הפלא הציבור דוקא הסכים, ואכן התפילה היתה בהפרדה. לפני התקיעות הוא ביקש רשות לומר כמה מילים, וכשסיים את דבריו, הוסיף ואמר: "מי שרוצה יכול לבוא אלי לשיבת 'אש התורה', בירושלים עיר הקודש"

הוא סיפר שלאחר ראש השנה הצטרפו שלושה בחורים לשיבה, ובעקבותיהם הגיע ועוד כמה!

ה'חזון איש' לימד אותה גם לשון הקודש. במחברת מיוחדת רשמה את ביאורי המילים הקשות שבתורה, כפי ששמעה ממנו. ה'חזון איש' כתב לה שיר באידיש, שבו הוא מביע את ההבדל בין אדם קטן שמבטו צר ומצומצם, אשר מגיע לידי טעות, לבין אדם בעל גדלות, הבנה מעמיקה וראיה רחבה

מוסר ויראת ה', והקשר המיוחד בין ה'חזון איש' זצ"ל ואחותו הרבנית מרים קנייבסקי ע"ה

מאת: ר. צביון

"וַתֵּלֶךְ לְדַרְשׁ אֶת ד' (בראשית כ"ה, כ"ב)

לסבתא הרבנית קנייבסקי ע"ה, היה קשר מיוחד עם אחיה ה'חזון איש': הוא לימד אותה מוסר ויראת ה', והיא כתבה במחברתה פתגמים ואמרות ששמעה מפיו, כגון: 'החכם תובע מעצמו, והשוטה מאחרים', או: 'החיים הם המורים הטובים ביותר', ועוד ועוד.

ה'חזון איש' לימד אותה גם לשון הקודש. במחברת מיוחדת רשמה את ביאורי המילים הקשות שבתורה, מתחילה ועד סוף, כפי ששמעה ממנו. נראה כי הרבה מחייה הרוחניים חבה סבתא לאחיה ה'חזון איש'.

ה'חזון איש' כתב לה שיר באידיש, שבו הוא מביע את ההבדל בין אדם קטן שמבטו צר ומצומצם, אשר מגיע לידי טעות, לבין אדם בעל גדלות, הבנה מעמיקה וראיה רחבה:

"הקטן - שמחתו קטנה, אך סבלו גדול!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - תחת עצב או תחת לחץ, הריהו נאבד!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - כולם מעליו והכל מעליו!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - אינו מעל השמים, אף לא עד השמים!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - אינו מעופף כי אין לו כנפיים, ואינו אדם כי אין לו שכל!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - הארוך בעיניו קצר, הרחב בעיניו נמוך, וכל היקפו באותו מקום!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - הריהו כבדו, מתנפח עד הקש שבקצה אפו!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - היעדרו אמת, חיי שקר!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - חושב כי אינו מעניין אדם, כשם שאדם אינו מעניינו!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - חכם לעצמו, ושוטה אצל אחרים!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - אינו סמל החיים, ולא סמל אי-החיים!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - הריהו בודד, יחיד וחיי אפורים!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן - קצר רואי, אינו שומע ואינו מריח!

אבל הגדול... גדול אינו קטן!

הקטן הרי הוא קטן, אבל הגדול אינו קטן".

מי ששוחח עמה היה נזכר מיד בצורת הקשבתו של ה'חזון איש': היא היתה משעינה את ראשה על ידה, בתנוחה המעניקה למדבר הרגשה כי אינה עוסקת עתה אלא בשמיעת בעיותיו ולבטיו, במתינות, ברוגע וביישוב הדעת, כפי שנהג אחיה ה'חזון איש'.

סבתא הרבנית קנייבסקי השיבה ל'חזון איש' כגמולו הטוב. בתקופות שונות לא חש בטוב והיה זקוק לעזרה בביתו. רעייתו היתה טרודה בענייני המסחר של חנותה, שעליה היתה פרנסתם, וסבתא, שעדיין היתה נערה, נסעה לעיירה שבה התגורר עם חמיו כדי לסייע לו. כעבור זמן שכנעה את ה'חזון איש' ואת אשתו לעבור לילנא, שם

יקל עליה לעזור להם, ואף הם ירגישו נוח יותר לקבל את עזרתה. גם לאחר נישואיה דאגה סבתא לכל ענייני ביתו של ה'חזון איש', וטיפלה בהם במסירות גדולה, כפי שאספר.

אמה של מלכות

תחנת המוניות בפתח תקווה כבר היתה ריקה מאדם. בשל השבת המתקרבת לא חנו שם אלא מונית אחת או שתיים. האשה שהתקרבה לתחנה בלוויית בחור ישיבה נראתה מוטרדת מאד - עליה להספיק להגיע לבני ברק לפני שבת. היא שמחה מאד למראה המונית הניצבת בתחנה וניגשה אל הנהג במהירות.

"כן, גברת, אפשר לעלות. לאן את צריכה?"

"אני מעוניינת להגיע לבני ברק", השיבה.

"בבקשה, עלי!"

השעה כבר מאוחרת, ולאשה כמעט אין מודע או מכר בפתח תקוה. היא חייבת להגיע לעיר מגוריה, שם ממתנים לה בעלה וילדיה, אולם לא בכל מחיר!

"האם תספיק להגיע לביתך לפני שבת?", שאלה את הנהג.

"ואם לא אספיק? תישארי כאן?", גיחך הנהג, "תעלי וניסעי!"

האשה היתה נחרצת: "לא אסעי!"

"יש לך היכן להתארח?"

"לא, אבל לא אכשיל אותך בחילול שבת!"

הנהג, שראה כי 'כלתה אליו הרעה', הוכיח לאשה כי הוא יספיק לחזור מבעוד יום, ורק אז ניאותה לנסוע עמו. לולי זאת היתה עושה את השבת לבדה בעיר זרה, רק מפני שלא רצתה להכשיל את הנהג שאינו שומר תורה ומצוות...

המעשה אירע בשנת תש"ה בערך, כאשר המודעות לדקדוקים שכאלו לא היתה קיימת עדיין בציבור הרחב. אותה אשה היתה סבתא, הרבנית מרים קניבסקי, רעייתו של הסטייפלר.

כבכל יום שישי היה אבא אמור לשוב הביתה מן הישיבה בפתח תקוה. (כך נהג על פי הוראת ה'חזון איש'). אבא שקע בלימודו מבלי לשים לב לשבת המתקרבת. וסבתא שדאגה מאד, קמה ונסעה לפתח תקווה. היא פגשה שם את חברו של אבא, הבחור בער'ל וינטרויב, שסיפר לה כי אבא כבר נסע, ואחר הראה לה את הדרך לתחנת המוניות. בינתיים התאחרה השעה, וסבתא, בדקדוקי ההלכה וביראת השמים שלה, כמעט נשארה שם לשבת...

סיפור זה הוא אחד מני רבים על צדקותה של סבתא.

שנאת הבטלה

סבתא לא היתה אשה בריאה. בילדותה חלתה בדלקת ריאות קשה, ובעקבותיה תפקדה אצלה רק ריאה אחת, ואף היא באופן חלקי. בשל כך סבלה מאוד משיעול ומקוצר נשימה. כמו כן, עברה ניתוחים שונים במהלך חייה. סבל רב היה לה להזדקק לחסדי אחרים, מאחר שכל ימיה הרגילה עצמה שלא לבקש מהזולת ולעשות הכל בעצמה. עם זאת, מעולם לא התלוננה ולא ניצלה את מצבה - ברגע שהתאפשר לה, שבה לסדר יומה ולפעילותה הרבה.

סבתא היתה תופרת את הבגדים לבנות המשפחה במו ידיה, עד שלעת זקנותה נפל עליה ארון, והיא נפגעה בידה. מאז לא יכלה לעסוק בתפירה, אולם מאחר שהבטלה היתה שנואה עליה, ביקשה מבת-דודתי, כי תלמד אותה את אומנות הסריגה. סבתא עשתה חיל במלאכה זו, והרבתה לסרוג פרטי לבוש לבני המשפחה, גם בימים קשים של סבל ומכאוב, העיקר לא להתבטל! היא היתה אומרת: "טרענען און נייען אבי ליידיג ניט גייעין!" (מוטב לפרום בגד, ולחזור ולתפור אותו לשווא, ובלבד שלא ללכת בטל).

למרות היותה פעלתנית ובעלת מרץ, היתה שקטה ונינוחה. מעולם לא הרימה את קולה, ואי אפשר היה להביאה לידי כעס. היות שסבא הסטייפלר לא היה מקבל נשים, היתה סבתא שומעת את שאלותיהן באורח רוח ובשלווה, ומביאה את הדברים להכרעתו של סבא.

סבתא השקיעה רבות בחינוך ילדיה, לא רק לתורה, כי אם גם לדרך ארץ שקדמה לתורה ולמידות טובות. כך למשל חינכה את ילדיה בעת ארוחתם, לבל יסתכל האחד בצלחתו של אחיו. כמו כן הקפידה לבל יבקשו: 'אמא, תני לי כפית', 'אמא, תביאי לי את הלחם' וכיוצא בזה, אלא יקומו ויטלו בעצמם.

אשה גדולה

שלוש פעמים ביום היתה סבתא הולכת לבית הכנסת 'לדרמן' כדי להתפלל במנין. את תפילותיה היתה מתפללת כמונה מעות. כל ברכה נאמרה במתינות, ואף את קריאת שמע שעל המיטה הקפידה לומר מתוך הסידור, כשהיא יושבת ליד השולחן. באופן קבוע היתה לומדת בספר 'צאינה וראינה', הכולל דברי מוסר ואגדות חז"ל לפי סדר פרשת השבוע.

כל הנהגתה אמרה מלכות ואצילות. היא היתה מופלגת בנימוסים ובדרך ארץ, כחינוכה מבית הוריה, ואף את ילדיה חינכה לכך. סבתא היתה נזהרת מאד בכבוד כל אדם, ולא הרשתה לילדים לספר מהנעשה בבתי אחרים.

זהירותה של סבתא בממון הזולת היתה לשם דבר, היא הנהיגה בבית שלא לשאול חפצים משכנים, שמא ייזקו במעט ולא יחזרו כפי שנלקחו.

חכמת חיים

סבתא היתה בעלת סברה ישרה. שמעתי כי הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל, ראש ישיבת 'סלבודקה', היה נועץ בה לעיתים, ואף התבטא עליה כי היא 'חזון איש עם שמלה'...

עד היום זכורים במשפחה פנינים ופתגמי חכמה שהיו שגורים בפיה, כגון: "אליין איז די נשמה ריין". (כשאדם נמצא לבדו, הוא אינו מדבר דיבורים אסורים ונשמטו נקיה).

פעם אמרה סבתא בבדיחות הדעת: "אנו משפחה של בעלי חובות - לי יש חובות במכולת, ולסבא חובות של דפי גמרא שלא הספיק לסיים כפי שתכנן..." (סבא היה רגיל לכנות את סדרי הלימוד הקבועים שלו 'חובות').

בשיחותיה עם נשים היתה רגילה לומר, שאת הבעל אין מבטלים

למחרת כשהגעתי לבית הספר, נעמדו סביבי שלושה מעגלים של ילדים ושרו לי שיר שאני זוכר אותו עד היום. מי שהולך עם מכנסים ארוכות הוא נחשב ל'אבא'לה', אז הם שרו: "אבא'לה קטן הלך לגן, הגן סגור ואבא'לה פטור". ואם אני זוכר את השיר עד היום, סימן שהדבר עשה עלי רושם... ובכל זאת לא נכנעתי ליחס המזלזל של הילדים ונשארתי להיות דבוק ב"חזון איש" ובהוראותיו

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על נסיונות ואמונה

"מִשְׁמַנֵי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשְׁבֶךָ וּמִטַּל הַשָּׁמַיִם מַעַל" (בראשית כ"ז, ל"ט)

שמעתי שה"חפץ חיים" זצ"ל היה אומר לכל אחד מאלו שקיבלו נדוניה גדולה: "אם רשום לך להפסיד את הנדוניה, אני מברך אותך שתפסיד אותה תוך פרק זמן קצר, משום שאם ח"ו תפסיד אותה רק בעוד שנתיים, כבר תספיק להפסיד את אחיזתך בעמל התורה ואת עתידך להיות אדם גדול. אם תצא לעולם הביזנס - יקשה עליך לחזור וללמוד גם לאחר שתאבד את הכסף. אבל אם תפסיד מיד - עדין תשאר במעמדך הקודם, ועם ישראל ירוויח עוד אדם גדול". זוהי דעת התורה - יותר חשוב להיות תלמיד חכם, גדול בישראל - מאשר להיות עשיר, גם אם יוכל לעשות בממונו צדקות רבות וגדולות, כולל החזקת תורה.

לא הסכימו לוותר על תכניתם. ועל כן נאלצתי לעזוב את הבית, ובאתי ללמוד כאן בישיבה". נענה ה"חפץ חיים" ואמר לו: "מהיום הזה אתה הופך להיות בן בית, ואוכל על שולחני".

ואכן, במשך מספר שנים זכה לייבל להיות בן בית, ומשמשו בקודש של ה"חפץ חיים" זצ"ל.

באותה תקופה נגזרה גזרה שיש להכניס לימודי חול לחומר הלימודים בישיבות הקדושות ה"חפץ חיים" נפגש עם ראשי השלטון כדי להשתדל לבטל את רוע הגזירה. לייבל משמשו, הלך איתו. תמונתו של ה"חפץ חיים" כשהוא ניצב מול אנשי השלטון ומדבר על ליבם הופצה בכל העיתונים.

העשיר ברוידיא ישב ביתו ואכל ארוחת בוקר. משרתיו הגישו לו את העיתון היומי, ולהפתעתו הרבה הוא רואה את לייבל בנו, עומד לצידו של ה"חפץ חיים", וידו אוחזת בידו. הוא התרגש עד עמקי נשמתו: "במה זכה לייבל שלנו לכבוד הגדול הזה להיות משמשו של רבן של כל ישראל?"

הוא החליט, על אתר, שהם שגו בהחלטתם כאשר התנגדו ללימודיו של לייבל בישיבה ועליהם לתקן זאת. הגביר יחד עם אשתו מיהרו לראדין כדי לפייס את בנם, ומאז חיו איתו בשלום ובאהבה.

בחור צעיר, כבן חמש-עשרה, הגיע לישיבת ראדין, באמצע הזמן. הוא היה לבוש בצורה מכובדת, שהוכיחה כי הוא בא מבית אמיד. מיד כשנכנס להיכל השיבה התיישב ללמוד בהתמדה. באותה תקופה לא היה לבחורים אוכל בישיבה, והיה צורך לסדר להם בעלי בתים, שם הם "אכלו ימים". הבחור הזה לא ביקש מאיש שיארגן לו מקום לאכול, וככל שניסו לדובב אותו מי הוא ומה הוא, מילא פיו מים, וכל מה שהסכים לומר הוא שקוראים לו לייבל. אפילו את מקום מגוריו לא גילה.

מידי פעם נידבו לו הבחורים את ה"ימים" שלהם, והסכימו לוותר על מקומם לטובתו. ביום שלא נמצא מתנדב הוא נותר בצום, ולפעמים היה זה פעמיים או שלוש בשבוע.

באחד הימים נכנס ה"חפץ חיים" לישיבה וראה את הבחור החדש. "איך קוראים לך?", שאל. "לייבל". "מהיכן אתה?" "מווילנא". "מהו שם משפחתך?" "ברוידיא".

"האם אתה בנו של העשיר הגדול ברוידיא מווילנא?" "כן" ענה הבחור. "ומה אתה עושה כאן?" שאלו ה"חפץ חיים".

"אבי החליט שעלי ללכת ללמוד באוניברסיטה, לרכוש השכלה", אמר הבחור, "כדי שאוכל להמשיך ולנהל את עסקי הענפים, ואוכל גם להיות מחזיק תורה גדול. אולם נפשי חשקה בתורה! מובן שהורי

בשעה שלוש אחר הצות, הוא מרגיש לפתע שמישהו מנסה להרים לו את הכרית, ולתחוב לו דבר-מה (שאת תוכנו כבר ידע...). הוא מזנק ממיטתו, ורואה לפניו זקן יהודי כבן שמונים וחמש, עם דג מלוח וביסקוויט בידו...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על ההבדל בין קודש לחול ובין ישראל לעמים

"וַיְהִי עֵשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד... וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם" (בראשית כ"ה, כ"ז)

"נסעתי באוטובוס", סיפר הגאון רבי מנחם צבי ברלין, "ולפני יושב אדם שקרא עיתון. והנה נתקלו עיני לפתע בכותרת מרעישה, המספרת על נס גדול שארע לבחור אחד, ששכב שנתיים שלמות כ'צמח', ולפתע פתאום, ללא הסבר רפואי כלשהו קם, נתרפא, והיה כאחד האדם! "בעיתון היה כתוב פרט נוסף, מרעיש עולמות ומזעזע: הדבר הראשון שהנער הזה ביקש כשפתח את עיניו לאחר שנתיים, היה: 'אבא, אני רוצה לראות משחק כדורגל!'..."

הרב משה ברים זצ"ל, אחיו של הגר"ח ברים, שכב גם הוא במשך חדשים ארוכים במחלה קשה, ולא תיפקד כמעט לחלוטין. לפני שחלה, שוחח עם תלמיד-חכם אחד על סוגיא קשה, ועל ישוב קושיית התוספות בסוגיא ההיא.

גם לרב ברים היה נס רפואי. אבל, המילים הראשונות שהוציא מפיו לאחר שפקח את עיניו, היו: "אולי כך אפשר ליישב את התוספות", ואמר פלפול שלם על הנושא...

זה, אף כשישן - חלם על הכדורגל, ולהבדיל, הר"מ ברים, גם בתרדמתו הארוכה - חשב כיצד ליישב את התוספות. המבדיל בין קודש לחול ובין אור לחושך!

השיב הרבי אומר: "מטבע הבריאה אין לגוי שליטה על יהודי, אלא שהקב"ה טבע את ההנהגה הזו בעולמו כל עוד היהודי נשאר יהודי. ברם, כאשר נכנס בו קצת מן ה'גוי' אין לו עדיפות על פני הגוי האמיתי... "כשהערים החלו להתגרות בנו", הסביר הרבי, "הוצאתי מלבי את כל ההרגשות ה'עמלקיות' שאולי נותרו בי, וממילא לא היתה להם כל שליטה עלי".

בקיץ תשס"ד נהרג אחד ה'נחשים' הגדולים של ראשי הטרור בעזה, וסיפרו עליו שבמקצועו היה רופא ילדים מומחה. אני התפלאתי מאוד, האם אין בכך סתירה עצומה, שאדם כזה עומד בראש ארגון טרור שכל מטרתו להרוג יהודים, רח"ל, ולהביא להרס העם היהודי, בה בעת שהוא משמש כרופא ילדים, מקצוע שמעצם טבעו זקוק העוסק בו לרחמנות ולרכות הלב?

עוד זאת, שנה לפני כן התרחש פיגוע קשה במסעדה בחיפה, וזכורני שהתפרסם אז שהמחבלת המתאבדת היתה במקצועה, לא פחות ולא יותר, עורכת דין... מקצוע הדורש מן האדם, לכאורה, אינטליגנציה רבה.

וגם כאן שאלתי את עצמי: כיצד יתכן שאדם בדרגה כזו של אינטליגנציה מבצע מעשים שכאלה?

ונזכרתי בדברים שנכתבו על ידי הגאון רבי שמעיה אליעזר דיכובסקי זצ"ל. היה זה לאחר הפוגרום הנורא שעשו הערבים בבני ישיבת חברון בשנת תרפ"ט, והגאון ההוא, בעל מחבר הספר 'בנאות דשא', שהתכונן באותה תקופה לעלות ארצה, נכנס אל ה'חפץ חיים', כדי לשמוע את

האדמו"ר רבי שלומק'ה מזוועה על זצ"ל עשה פעם את דרכו מירושלים למירון, וחצה את העיר שכם. ישוב זה שהיה מועד לפורענות עוד מימי קדם, לא האיר את פניו גם לאיש אלוקים קדוש זה, ובעברו בין הסמטאות ניסו ערבים להתנכל לשירה בה נסע.

האדמו"ר ציווה על נהגו להמשיך ולנסוע. ולא להתחשב בפורעים הערבים, שתאוות הרצח נשקפה כבר מפניהם. "אל תדאג! אם הם יתקרבו אלינו, אלחם נגדם ואנצחם!".

ואכן, כאשר התקרבו הערבים אל המכונית, יצא האדמו"ר ונופף בידו כמאיים עליהם, וצעק לנגדם שכל ערבי שלא יסתלק מכאן בזה הרגע, ינזק!

וראה זה פלא: כל הרוצחים הללו ברחו כל עוד רוחם בם, ונעלמו מן המקום כהרף עין!

המקורבים שהיו עדים למעשה המופלא, שאלו לאחר מכן את האדמו"ר כיצד לא ירא לנפשו מאימת המרצחים, ובכלל - כיצד הצליח יהודי קשיש כמוהו להניס את הערבים הידועים בעזותם?

חיות דעתו, אם כדאי לו כבר עתה לממש את תכניתו, או שמא בגלל הפגרום וההחמרה במצב הבטחוני בארץ ישראל, כדאי לדחות את העליה.

וכך כתב הרב דיכובסקי: "בטרם הספקתי להביע בפניו את החששות שבלבי, ובמיוחד החשש הגדול מהמצב הבטחוני שבארץ ישראל, בגלל בני ישמעאל המתנכלים לכל יהודי אשר יושב שם, הוא הקדימני, ולא הייתי נצרך להעלות שאלה זו כלל.

"וכך אמר ה'חפץ חיים': 'הנה התורה הקדושה אומרת על ישמעאל: 'והוא יהיה פרא אדם'. הלא ידוע כי התורה שלנו היא נצחית, ואם היא אומרת על ישמעאל שיהיה פרא אדם, הרי משמעות הדברים שישמעאל יישאר פרא אדם לנצח. ואפילו יתאספו כל עמי התרבות בעולם, וירצו לחנך את ישמעאל ולעשותו לבן תרבות, לא יצליחו בשום אופן, ולא יעלה בידם כלל, כי לא בן תרבות הוא, כי התורה העידה עליו שיהיה פרא אדם. דהא כתיב 'והוא יהיה', פירוש, גם לעתיד ולנצח.

"ואפילו אם ישכיל ישמעאל ללמוד, ויהיה למשל עורך דין, אז יהיה עורך דין פרא אדם; ואם ישכיל להיות רופא, אז יהיה רופא פרא אדם. כי הפראות שבו לא תסור ממנו לנצח!"

עד כאן היו דבריו של ה'חפץ חיים', ומהם הבין השואל שאין כל טעם לדחות את תכניתו, שהרי ישמעאל היה תמיד אותו ישמעאל. ואגב, מרן הגר"ז מבריסק זצ"ל אמר שמתוך שהתורה כתבה 'פרא אדם', ולא 'אדם פרא', אות הוא שהכח העיקרי של ישמעאל הוא ה'פרא' ולא ה'אדם'.

והנה לנו גם תשובה מדויקת על השאלה שהוצגה לעיל. כי באמת אין זו סתירה כלל! יכול היה הרופא ההוא לעמוד גם בראש ארגון טרור, ויכולה עורכת דין לבצע פיגוע התאבדות, כי למרות התואר המוצמד לשמם - הם היו ויישארו פראי אדם!

בסיום דבריו, נאנח ה'חפץ חיים' ואמר: "מי יודע מה הפרא-אדם הזה עלול עוד לעשות לעם ישראל באחרית הימים!"

בסיפור הבא שסיפר הגר"י גלינסקי, מתקופת היותו יושב בכלא הרוסי בגלות סיביר, מתגלה ההבדל התהומי בין היהודי לגוי בצורת התייחסותו לזולת:

"יחד עמי", סיפר הגר"י זצ"ל, "ישבו גם שני אישים נכבדים, שהיו שרים בכירים בממשל הפולני, שר המשפטים ושר חינוך.

"יום אחד מגיעים אלי שני השרים ובפיהם בקשה מוזרה: 'אנחנו רוצים לעמוד אצלך לדין תורה... הגם שהנך בחור צעיר, אבל רואים עליך שיש לך מידות טובות ויכולת-שיפוט'. השרים כמעט כפו עלי לשפוט ביניהם, ולא היתה לי ברירה אלא להסכים.

"עד מהרה התברר ששר החינוך לשעבר בממשלת פולין, תובע מעמיתו שר המשפטים, מי שהיה ממונה על עשיית הצדק בכל מדינת פולין, שגנב לו את מכנסיו... שמעתם?" - מספר הגאון רבי יעקב גלינסקי - "שר המשפטים גנב את מכנסיו של שר החינוך...

"בתוך זמן קצר התברר שאכן אלו הם פני הדברים, ושר המשפטים

אכן ביצע את הגניבה. הוא נימק את מעשהו בכך שביקש לתת 'שוחד', לאיש שהכין את האוכל במטבח של בית הכלא, כדי שייתן לו כף מרק יותר גדולה... וכיון שלא היו לו 'נכסים עצמיים', גנב את מכנסיו של שר החינוך, והעניקם לאיש המטבח..."

הבחור הצעיר, בן ישיבת נובהרדוק שבביאליסטוק, נתמלא בגאון ובגאווה יהודית, והחל לצעוק על שר המשפטים: "כיצד העזת לעשות כדבר הזה?! הרי בתוקף תפקידך לשעבר היית צריך לייצג את הצדק!". "אמרת לשרים הללו", כך סיפר הגר"י, "שאם ברצונם לשמוע מה היא דרך ההנהגה הטובה שבין אדם לחברו, שישמעו את הסיפור שברצוני לספר להם:

"בימים האחרונים", כך מספר הרב גלינסקי לשני השרים, "אני מתעורר מידי בוקר ומוצא מתחת לכרית שלי דג מלוח עם ביסקוויט... בתחילה סברתי שמישהו חמד לו לצון, אבל לאחר שעובר עוד בוקר ועוד בוקר, ובכל פעם אני מוצא את ה'מציאה' הזו מתחת לכרית, הרגשתי שאני מוכרח לדעת מי הוא זה ואי זה הוא, המוותר על מצרך כה יקר, מנת האוכל שלו ליום שלם ומעביר אותה אלי!"

רק מי שיודע את ערכו של מצרך זה, דג מלוח עם ביסקוויט, בסיביר, יוכל להבין את פליאתו של הגר"י גלינסקי, על הדבר המאוד לא מובן. מאחר וכל ניסיונותיו לעלות על זהות המניח האלמוני עלו בתוהו, החליט בלילה אחד לעשות מאמצים כבירים שלא להירדם, למרות העייפות הגדולה, עד שיתפוס את האלמוני הלז...

וכך היה. בשעה שלוש אחר חצות, הוא מרגיש לפתע שמישהו מנסה להרים לו את הכרית, ולתחוב לו דבר-מה (שאת תוכנו כבר ידע...). הוא מזנק ממזיטתו, ורואה לפניו זקן יהודי כבן שמונים וחמש, עם דג מלוח וביסקוויט בידו.

"מה זה? מדוע הנך מעביר אלי את מנת-האוכל שלך?" - הוא שואל את הקשיש.

והזקן שהופתע הפעם מהעובדה שהגר"י היה ער, לא איבד את עשתונותו, והשיב: "אני הייתי אדם עשיר מאד, ולא חסר לי דבר. אבל כיום אני יודע שהכסף אינו שווה מאומה. החיים כאן לימדו אותי שלא על הכסף לבדו חייה האדם"... ולאחר שהאריך לדבר על פחיתותו של הממון, המשיך ואמר:

"הסיבה שאני מביא לך מידי לילה את המנה שלי, היא פשוטה; לי האוכל הזה כבר לא יעלה ולא יוריד מאומה. אני מסתפק בפת קיבר המחולקת לנו מידי בוקר, אבל אתה עדין צעיר, ועתידך לפניך, אם תאכל את הדג עם הביסקוויט - תוכל לחזק בכך את עצמותיך, ולכן אני מעביר לך את המנה שלי מידי לילה..."

והגר"י גלינסקי פנה אל שני שרי הממשלה לשעבר, ואמר להם: "כך צריכים להתנהג! להקריב מן האחד לשני, ולא ההפך!"

לסיפור זה יש המשך: "לכשיסיפרתי את כל ההתרחשות הזו למרן הגר"י ש כהנמן זצ"ל, הגאב"ד דפוניבז', פרץ הגאון בבכי, ואמר לי שהיהודי הזה התגורר בעיירה פוניבז'. הסיפור כולו כפי שסיפרת אותו - כך אמר הגאב"ד זצ"ל - 'גרם לי אישית לחיזוק רב!' - - -

(מתוך הגדה של פסח 'חשוקי חמד')

הרב מאיר מילוא, ראש ישיבת 'כנסת מאיר' בראשון לציון ותלמידו הקרוב של אבא, התלווה אליו במשך שנים בנסיעותיו לחו"ל. "לא אחת קרה שקיבלתי מקום לא נוח בטיסה", הוא מספר, "וראש הישיבה דאג להחליפו במקום נוח יותר. כאשר קרה ולא קיבלתי את מנת האוכל בטיסה, העביר לי את מנתו שלו, כאילו הדבר מובן מאלי

הרה"ג ר' אלחנן חדש שליט"א על תורתו ודרכי אביו הגאון רבי משה חדש זצ"ל שעל האדם להיות ברכה לסביבתו

"בְּעֵבֶר תִּבְרַכְנִי נִפְשְׁךָ" (בראשית כ"ז, ל"א)

כל הימים היה אבא חוזר על סיסמתו של סבא: "והיה ברכה!" הבטחה זו, שניתנה לאברהם אבינו, שימשה אצל סבא גם כהוראה וכציווי: היה ברכה! על האדם להיות ברכה לסביבתו, מהות של שופע, של נותן, של מכבד.

והוא - היה אומר. כל מהותו של אבא, ברכה הייתה לסביבתו. כמה אור זרח מדמותו הקורנת! כמה שמחה שפעה מאישיותו הכובשת! כל אדם שבא במחיצתו יצא בהרגשה טובה יותר, קיבל והתברך.

...יהיה מי שישאל, איך ייתכן שהאדם נדרש לבטל את עניין ה'כבוד' כלפי עצמו, ואילו במה שנוגע לכבוד הזולת - עליו להיות 'מבין' ורגיש עד הדקויות העדינות ביותר?

על זה היה זועק רבי ישראל מסלנט: "הרי כל העולם מחזיקים בשני ההפכים הללו, אך זאת באופן ההפוך מהנדרש; במה שנוגע לעצמו - האדם רגיש עד מאוד, ואם נדמה לו שמישהו זלזל בכבודו או פגע בו, הוא מגיב כאילו אירע דבר נורא ואיום. ואולם כאשר זה קורה לזולת - הוא אומר: 'מה קרה?' על מה הרעש הגדול?!..."

אם כן, אפשר גם אפשר להשתמש בשני ההפכים הללו, אלא שיש לעשות זאת באופן הנכון...

(מאמרותיו של אבא)

בדרכו נכנס להתפלל מנחה בישיבה שנפתחה בשכונתנו, כדי לכבד את ראש הישיבה הצעיר שכיחן שם. הוא אף הורה לי ולאחי ר' דב להשתדל להתפלל שם, כדי לחזק את הישיבה ולכבד את ראשיה. גם עם צאת השבת, השיקול היחיד של אבא בבחירת מקום לתפילת ערבית היה: היכן תכבד נוכחותו במיוחד? על כן התפלל בבית כנסת שלא מכבר התמנה בו רב חדש צעיר, לאחר פטירת אביו, שהיה רב בית הכנסת במשך שנים.

פעם בהיותי עם אבא ביישוב שיש בו ישיבה חסידית, אמר לי: "הבה ניכנס לבקר בישיבה". לא היה לי נוח להיכנס לישיבה חסידית בלתי מוכרת, בלי שום הזמנה, אבל אבא חשב אחרת; אם יש סבירות שפעולה זו תכבד אחרים, האם יש מקום להסתפק? חשבונות של אי-נעימות לא תאמו את גישתו. אבא נכנס אל הישיבה, וכפוי - התכבדו בביקורו עד מאוד. משגיח הישיבה אף ניגש אליו בהתרגשות וביקש ממנו שידבר בפני בני הישיבה. כולו אומר כבוד...

כמה כבוד רחש אבא לכל אדם באשר הוא. "הכבוד שרחש ראש הישיבה לכל אדם, קטן כגדול, הוא דבר בלתי מצוי!" כתבו התלמידים בזיכרונותיהם.

מעלה זו לא התבטאה רק באקראי, כאשר פגש אבא במאן דהוא. אבא חיפש איך לכבד אנשים.

אבא טרח להעניק להם תחושה מכבדת. ותמיד תמיד - כולו אומר כבוד.

פעם התארח אבא בביתי לסעודה שלישית, ונראה כי את הדרך ניצל למחשבה כיצד לכבד אחרים בהזדמנות זו, שבה הוא מגיע לשכונה אחרת;

הראשונה לא הייתה לי ברירה ונאלצתי להיעזר בך, אך מכאן ואילך אצטרך להסתדר בעצמי!"

כך ויתר אבא על עזרה נחוצה כדי לשמור על כבודו של תלמידו, רב הקהילה!

"זכיתי להוציא לאור ספר משיחותיו של משגיח הישיבה רבי נפתלי חדש", מספר תלמיד הישיבה ר' אליעזר קרביץ. "מאותו יום, בכל פעם שהתקשרתי אל ראש הישיבה והצגתי את עצמי, היה ראש הישיבה מגיב מייד: 'בעל מחבר הדמשק אליעזר...'"

סיפר בוגר נוסף:

"מאז שנתמנתי לרב קהילה, בכל פעם שהגעתי אל ראש הישיבה היה מכריז: 'הנה, הרב של... הגיע!' כך נהג בין כשהגעתי לביקור חג ובין כשהגעתי להתיעצות בענייני הנהגת הקהילה, ואין לתאר את תחושת החשיבות וההערכה שנתן לי".

גם הנהגה זו ספג אבא בבית סבא המשגיח. את כל תלמידיו וידידיו משכבר הימים היה סבא מכנה בשם הרבנות שלהם או בשם התפקיד שבו שימשו.

בוגר הישיבה יליד חוץ לארץ, התגורר בארץ כמה שנים אחרי חתונתו. לאחר עמל רב זכה לסיים הלכות שבת ולהיבחן עליהן. אבא שמח בשמחתו, אסף קבוצת בחורים וערך מסיבה לכבודו, ואף כתב לו מכתב 'יורה יורה' על הלכות שבת.

אולם בזאת לא נתקרה דעתו...

מאחר שהוריו של האברך התגוררו בחו"ל, הקליט אבא את כל האירוע ודאג שיעבירו את ההקלטה להורים, כדי לכבדם ולהרוותם בנחת.

יהודי שהתגורר בקרבת הישיבה החליט להקדיש מדי יום שעת לימוד. הוא קבע חברותא עם אחד מאברכי השכונה, והיה מגיע לישיבה, מתיישב עימו בקרן זוית ולומד.

באחד הימים הגיע אבא לישיבה כלשהי למסור שיעור, וכאשר נכנס לבניין ראה את היהודי הזה בבגדי עבודה, שכן שימש עובד תחזוקה באותה ישיבה.

אבא רץ אליו בהתלהבות כובשת: "הרי אתה משלנו!" קרא לעברו. "היהודי היקר הזה לומד אצלנו", הוסיף והסביר לסובבים, כשהוא נותן תחושה שהלה אינו אלא אברך מן המניין ביישיבת אור אלחנן... אין לתאר את ההרגשה הנפלאה שעשתה המחווה הזאת ליהודי, וכמה הכבוד שחלק לו אבא הרים את קרנו בעיני הסובבים ובעיני עצמו!

פעמים רבות התלוויתי לאבא כאשר השתתף בשמחות. לא אחת היה מברר אם יש שמחות נוספות באולמות סמוכים, וכאשר שמע שבקרבת מקום נערכת שמחה של אדם מוכר, אולי נכד של ידיד מהעבר... היה טורח ונכנס לאחל מזל טוב, בודעו שהשתתפותו תשמח ותכבד את בעלי השמחה.

פעמים רבות חשתי אי-נעימות במעמדים אלו. הרי אבא לא הוזמן... אבל אצל אבא לא היו חשבונות כאלה. **במקום שאפשר לכבד - חייבים לכבד!**

כשהיה אבא נושא דברים בשמחות, היה מתאמץ במיוחד לשים לב לכל הנוכחים, לא לשכוח אף אחד מהמשתתפים, להזכיר את הסבים והדודים, לפארם ולהפליג בשבחם. לא אחת ראינו אחד מבני המשפחה המבוגרים מכונס בעצמו בשולי שולחן ה'מזרח'... עד דרשתו של אבא! אבא תמיד מצא קשר ייחודי ודרך לכבד את מי שצריך, בהזכירו את ייחוסו ואת מעמדו, ובדבריו היה מחיה את האנשים.

סיפר הרב וולפא, רבה של ראשון לציון:

"בשבת הגדול, כאשר הגעתי למסור את הדרשה לציבור בעלי הבתים שבעיר, נדהמתי לראות את הגאון הרב חדש יושב בתוך הציבור וממתין לדרשה..."

"התברר כי הוא שהה באותה שבת בבניין ישיבת 'כנסת מאיר' שבעיר, וחש צורך לכבד את המרא דאתרא, אף שלשם כך היה עליו לצעוד מרחק ניכר מהישיבה אל בית הכנסת!"

הנהגה זו רכש אבא בבית אביו, שעליו נהג לספר עובדות רבות כעין אלו.

פעם שהה סבא בנופש במושב 'בית מאיר', וסבתא ביקשה מתלמיד שהתלווה אליהם להציע לסבא לצאת לטייל מעט בין מנחה לערבית.

"הרי בין מנחה לערבית מוסר רב בית הכנסת שיעור במשנה ברורה", אמר סבא, "איך אוכל לצאת אז? הרי חובה עלי לכבדו!"

סבא היה אומר כי 'כבוד הבריות' הוא חובה המוטלת על האדם מכוח צלם אנוש הנמצא בזולת, ואדם שאינו רוחש כבוד לחברו, הרי הוא **גוזל ממנו**.

באחת מנסיעותיו של אבא לחו"ל הגיע לעיר שבה בוגר הישיבה שימש בתפקיד רב הקהילה. התלמיד שמח על ההזדמנות שנקרתה לו לסייע לאבא להיפגש עם גבירים מבני הקהילה, והוא נרתם לעזור ככל יכולתו.

חלפה שנה. אבא שוב נסע לאותה מדינה, ושוב הציע התלמיד את עצמו לעזרה. הפעם סירב אבא לקבל את עזרתו: "לא מוכבד שרב הקהילה יעסוק בקהילתו בכגון דא", הסביר, "אמנם בפעם

הנייר עולה בעשרות אחוזים מחיר

נצלו את ה ליומיים

מבצע המתנות הגדול של 'דרש
התקשרו עכשיו, תירמו וזכו מי

תרום 23
למשך 2
סך כל התר
וקבל
• סט 'משנ
של
• ספר המ
המו
* סט 'משנה ב
וכן ספר המפ

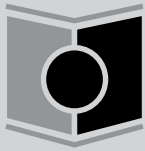

תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח
וקבל מיידית
• סט 'לקראת שבת'
• ספר המפתח על
המשנ"ב
* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא
בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים
עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת
השבוע מלוקטים מהמבחר של
עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו'
וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 6 חודשים
סך כל התרומה 120 ש"ח
וקבל מיידית
• חמשה חומשי תורה
של 'דרשו'
• סט 'דרש דוד' על
התורה
• ספר המפתח על
המשנ"ב
* חמשה חומשי תורה בכרך אחד * סט 3
כרכים 'דרש דוד' על התורה * ספר
המפתח על המשנ"ב

המבצע לזמן מוגבל, למבצע

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרן עולמית להיוזק
 ועידוד לימוד התורה

הדפסות וכריכות הספרים עולים

ההזדמנות בלבד!

ו' ואחינו' מסתיים בעוד כיומיים
 יידיית במתנת של ספרי 'דרשו'

תרום 28 ש"ח להודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 448 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- סט 'דרש דוד'
- חמשה חומשי תורה
- וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים,
 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמשה חומשי
 תורה בכרך אחד, ספר המפתח על המשנ"ב

ומשך 16 חודשים
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 384 ש"ח

וקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- ספר 'דרש דוד'
- ספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים,
 'לקראת שבת' - 5 כרכים,
 ספר 'דרש דוד' - על מסכת אבות,
 ספר המפתח על המשנ"ב

ש"ח להודש
 1 חודשים
 ומה 276 ש"ח

מיידית

- משנה ברורה'
- דרשו'
- מפתח על המשנ"ב

ורורה' - 6 כרכים,
 תח על המשנ"ב

"אם לא תוציא את בנך מבית הספר ותעביר אותו לתלמוד תורה", אמר לו הרבי בקול מאיים, "אל תוסף עוד לראות את פני! אל תבוא לבקש ברכה". נחרד אותו יהודי ונענה על אתר כי הוא אכן שועה להוראתו של הרבי

מדוע קבע הרבי מקרעטשניף זיע"א את מושבו דווקא ברחובות, וכיצד זרח אורו הבהיר והשפיע על העיר וכל סביבותיה

אליעזר (לייזר) רוט

"וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רַחֲבוֹת וַיֹּאמֶר כִּי עַתָּה הִרְחִיב ה' לָנוּ וּפְרִינוּ בְּאַרְץ"

(בראשית כ"ו, כ"ב)

הרבי בקול מאיים, "אל תוסף עוד לראות את פני! אל תבוא לבקש ברכה אם אתה מרחיק את הברכה מעצמך ובוחר להעניק חינוך כפרני לילדך!".

נחרד אותו יהודי ונענה על אתר כי הוא אכן שועה להוראתו של הרבי, ומעביר את בנו לתלמוד התורה, ואכן, מספרים חסידי קרעטשניף, מאותו איום נחרץ של הרבי קמה לה משפחה חסידית לתפארת עם בנים ובני בנים הצועדים בדרך התורה והיראה בכמה וכמה קהילות חסידיות.

ברית תמורת בריאות

בהזדמנות אחרת, גונבה לאוזניו של הרבי שמועה אודות יהודי מיוצאי רומניה, שלמרבה הצער החליט לשלוח את ילדיו למערכת החינוך הממלכתי, שם הם צפויים להתנתק מכור מחצבתם ולגדול בלי שילמדו אותם לקרוא את שמע חלילה וחלילה.

קם הרבי ונסע לביתו של אותו יהודי, החל לדבר על לבו בדבר גודל החשיבות של הענקת חינוך ראוי לילדים ביתר שאת אחרי השואה הנוראה, כשהצר הצורך הצליח להכרית חלק נכבד מעם ישראל, והמחנה הנשאר לפליטה צריך לאזור כוחות ולהגביר חיילים לתורה וליראת שמים לזכר קדושים המושלכים באש ועוד כהנה וכהנה הרבה הרבי לדבר על לב האיש.

ביישובים הסמוכים לרחובות כבר הכירו את הרבי רבי דוד משה מקרעטשניף זצ"ל, דמותו האצילית נראתה שם לא פעם ולא פעמיים. מכל הארץ היו משחרים לפתחו כדי לקבל את ברכתו, חדר ההמתנה שלו היה מלא וגדוש מפה לפה. סיפורי מופתים התגלגלו בכל מקום, ועד היום תוכלו למצוא לא מעט יהודים שחבים את חייהם לברכותיו ומופתיו הכבירים של הרבי.

אבל הוא עצמו, הרבי מקרעטשניף, לא הסתפק בישיבה בביתו שבקצה העיר רחובות, ובהמתנה ליהודים שיבואו אליו. הוא היה מכתת את רגליו ומשבר את עצמותיו בנסיעות ביישובי הסביבה, בחיפוש אחר ילדים שלא זכו לתלמוד בתלמוד תורה, הוא ניהל מצוד אחר נערים שלא זכו לתלמוד בישיבה. כך היה מטלטל את עצמו ממושב למושב, מעיר לעיר, ועושה נפשות לה' ולתורתו.

בעיקר היתה מצודתו פרושה על היישובים הסמוכים לרחובות, כדוגמת היישוב 'בית גמליאל', ממנו הצליח להציל כמה וכמה נפשות, ולהעמיד משפחות של יהודים יראים ושלמים, בהם תלמידי חכמים מופלגים שמעטרים כיום את כותל המזרח בהיכלי התורה.

הפעילות היתה מתבצעת בקרב בני כל העדות, אבל השפעתו של הרבי היתה גדולה שבעתיים על יהודים יוצאי רומניה. אלו עוד זכרו את ההוד וההדר שהיה שמוור לצדיקי בית קרעטשניף ונדבורנא בארץ מוצאם, ועל כן היתה להם יראת הכבוד מפני דמותו האצילית של הרבי.

פעם שמע הרבי על יהודי מיוצאי רומניה, שהגיע מדי פעם להתברך מפיו בביתו שברחובות, כי הוא שולח את בנו לבית ספר של החינוך הממלכתי, בלי תורה ובלי יראת שמים רחמנא ליצן. ניסה הרבי לדבר על לבו, ובמשך שעות אחדות ניסה לשכנע אותו בכל דרך אפשרית כדי שיואיל לעשות חסד עם בנו ולהעביר אותו לתלמוד במקום תורני.

משראה שהיהודי מסרב בכל תוקף להיענות להפצרות ולדברי השכנוע, החליט הרבי לנסות ולפנות אליו בדרך אחרת: "אם לא תוציא את בנך מבית הספר ותעביר אותו לתלמוד תורה", אמר לו

איך בכלל הגיע האדמו"ר הצעיר לימים, אוד מוצל מאש ונצר לשושלת המפוארת של אדמו"רי בית נדבורנא וקרעטשניף, להתגורר בעיר המדע, שבאותם ימים לא היה בה כמעט זיק של תורה ויראת שמים

משפחתו נלקח ממנו בשואה הנוראה, אבל ירושה גדולה וחשובה השאיר לו אביו: את עול האדמו"רות.

וכך, בעשר אצבעותיו עמל הרבי הצעיר וקומם מחדש את הקהילה הקדושה 'קרעטשניף' מעפרה, שרידי הקהילה, המעטים ששרדו את התופת הנוראה, התקבצו אליו, אחד מעיר ושניים ממשפחה. הוא נשא לאשה את הרבנית אסתר רחל, שהיתה בת אחותו הרבנית סימא רייזל, אשת הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנא זצ"ל.

כעבור חודשים אחדים עלתה המשפחה כולה לארץ הקודש, ומיד לאחר מכן כך התיישבו שניהם, גם החתן הצעיר וגם חמיו הגדול, בירושלים עיר הקודש, משוש כל הארץ.

אבל רצתה ההשגחה העליונה שיתפזרו הצדיקים בקרב הארץ, שילקטו אליהם את שרידי התופת, יהודים שבבות הימים ובצוק העתים שכחו את כור מחצבתם, ועל כן סובב הקב"ה את העניינים כך שיתפזרו הצדיקים בערים המרוחקות שעד נעדרו כמעט לחלוטין דמות של רב ומורה דרך.

בשנת תש"ח, כשגברו ההפצצות, נעקר רבי חיים מרדכי מנדבורנא מביתו שבירושלים, וקבע את מושבו ביפו. חתנו, רבי דוד משה מקרעטשניף דווקא ביקש להישאר בירושלים למרות ההפצצות, אבל הפגזים שירה הלגיון הירדני לא הותירו לו ברירה, אחד מהם פגע בפגיעה ישירה בביתו של האדמו"ר, וברגע אחד איבד הבית את צורתו וכבר לא היה ראוי למגורים.

נטל הרבי את מקל הנדודים בידו, ובפעם המי יודע כמה נאלץ לעקור ממקומו, יחד עם רעייתו הרבנית, ולעבור לבית חמיו שביפו.

על אם הדרך

בדרכם מירושלים ליפו, עברו הרבי והרבנית בעיר רחובות. החמה עמדה לשקוע והרבי טרם התפלל תפילת מנחה, ומשכך עזר ברחוב המרכזי החוצה את העיר רחובות מצד לצד, והתפלל

היהודי נע על מקומו בחוסר נוחות. הוא לא רצה לשלוח את ילדיו לחינוך חרדי, הוא העדיף את החינוך החילוני למרבה הצער, אבל לא היו לו תשובות לענות על דברי הרבי, הוא ידע כי צודקים ונכונים דבריו ואין לו שום הצדקה להחלטה שקיבל.

לפתע עלה במוחו רעיון, הוא יודע איך הוא יוכל להתפטור מהאדמו"ר שהגיע לנגן לו על המצפון ולדחוק אותו בכל כוחו כדי שישלח את בניו לחינוך החרדי.

"מה הרבי רוצה ממני?? שאל האיש בקול גדול, "אני הבעיה? אני מלתי את הילדים שלי כדת וכדין, אני מלמד אותם שהם יהודים ושהם צריכים להישאר יהודים. לעומת זאת השכן שלי, זה שגר שם, במרחק של כמה מטרים בודדים ממני, הוא לא מל את בנו! הוא לא הכניס את בנו בבריתו של אברהם אבינו, שהרבי ישכנע אותו קודם למול את בנו, ואחר כך ידבר איתי על חינוך תורני לילדם שלי שנימולו כדת וכדין!".

שמע הרבי את הדברים והזדעזע עד עמקי נשמתו. הייתכן כדבר הזה? יהודי שנמנע מלמול את בנו? בלי אומר ודברים קם ממקומו ומיהר לבית השכן, נקש על דלתו ודרש לדעת אם אכן נעשתה הנבלה הזאת בישראל שיהודי ימנע מלמול את בנו רח"ל...

השיב אותו יהודי שאכן, בצער רב הוא נאלץ להימנע מלמול את בנו. ומה מאלץ אותו לכך? החשש שאולי חלילה וחלילה תפרוץ שואה נוספת לעם היהודי, וכמו בשואה הקודמת, בה הוא עצמו כמעט קיפד את חייו ובה נספו כל בני משפחתו, יהודים שיצליחו להיטמע בין הגויים יוכלו להציל את עצמם, לעומתם מי שחתום בחותמו של הקב"ה כי הוא נימול כדת וכדין, לא תהיה לו אפשרות להימלט מהגורל האכזר, ולכן נמנע אותו אדם מלמול את בנו, כדי שלפחות יוכל להציל את עצמו אם חלילה תפרוץ שואה נוספת... נענה הרבי והבטיח ליהודי בהן צדקו שלא תפרוץ שואה נוספת, ושלא יאונה לבנו כל רע כל ימי חייו בגלל המילה, אדרבה, זכות המילה תגן עליו ויזכה לחיים ארוכים...

היהודי השבור אמר לרבי שהוא מוכן למול את בנו בתנאי אחד ויחיד: "בן נוסף יש לי, גדול יותר, והוא סובל ממחלה קשה וחשוכת מרפא, אם הרבי יבטיח לי שהילד הזה יבריא ויהיה כאחד האדם, אני אמול את בני השני". ניאות הרבי לקבל את ההצעה, בירך את הבן החולה שהבריא ושב לאיתנו כאדם בריא לכל דבריו, והיהודי עמד גם הוא בדיבורו ומל את בנו כדת וכדין.

הבית שנחרב

גדולות ונצורות חולל הרבי מקרעטשניף זיע"א ברחובות ובכל יישובי האזור, אבל איך בכלל הגיע האדמו"ר הצעיר לימים, אוד מוצל מאש ונצר לשושלת המפוארת של אדמו"רי בית נדבורנא וקרעטשניף, להתגורר בעיר המדע, שבאותם ימים לא היה בה כמעט זיק של תורה ויראת שמים, למעט כמה נקודות קטנות של אור שאך בקושי שרדו בסביבה החופשית ופורקת העול?

כשהסתיימה מלחמת העולם השנייה, נותר רבי דוד משה מקרעטשניף חסר כל. הוא נשאר בלי רכוש, רובה המוחלט של

הרב מלצר לא התמהמה והזמין את רבינו לשהות בינתיים באחד מן הצריפים של הישיבה, עד שישבו התלמידים שעזבו אותה בגלל המלחמה הנטושה בימים אלו. לימים אמר הגרי"צ מלצר: "חשתי שאסור לה לרחובות להפסיד אוצר זה".

בחדש תמוז תש"ח הגיע רבינו לבדו לשכון בצריף של הישיבה, לבדוק מקרוב את העיר ואת תושביה, כדי לדעת האם נכון הוא שיקבע את מגורו לקבע בעיר. לאחר ימים אחדים הגיעה זוגתו הרבנית ע"ה, וכך התגוררו השניים בצריף שהקדיש עבורם הגרי"ד מלצר, כשאת התפילות התפלל הרבי עם בחורי הישיבה. בסעודה שלישית, כך העידו זקני העיר, היה הרבי עורך את שולחנו הטהור, כשמלבדו נכחו בטיש עוד שלושה או ארבעה אנשים בלבד...

את הדירה של הישיבה נאלץ הרבי לפנות כעבור חודש, כשהמלחמה הסתיימה ותלמידי הישיבה שבו לבית תלמודם. שכר הרבי דירה קטנה ברח' הרצל, ולאחר תקופה העתיק משם את מקום מושבו לשכונת שעריים שהיתה מאוכלסת בעיקר ביהודים יוצאי תימן.

כשהחלה הקהילה הקטנה להתרחב, ויהודים נוספים דבקו ברבי זצ"ל והחלו להסתופף בצלו בקביעות, החלו שכנים מסביב להצר את רגלי הקהילה. הם לא רצו שרחובות תהפוך לריכוז חרדי, בוודאי לא חסידי. כך החלו צעירי העיר להתאסף בשבתות ליד בית מדרשו של הרבי מקרעטשניף, להשמיע מוזיקה קולנית וטרטורי אופנועים, עד שהשהות במקום הפכה לבלתי נסבלת.

לימים התברר שעל אף שהתושבים צרי העין חשבו לרעה, ולא רצו בהיווצרותה של קהילה חרדית ברחובות, אלוקים חשבה לטובה, ודווקא בגלל שהצרו את רגליו, פנה הרבי לקצה העיר, לרחוב 'ההגנה', שם קבע את מושבו ולא רק שהקים בית מדרש ומוסדות לתפארה, ישיבה קטנה וישיבה גדולה, תלמוד תורה, בית חינוך לבנות, מקווה טהרה ועוד ועוד, אלא במקום נבנו גם בניינים ולאחר מכן בניינים נוספים, וכך נוסדה לה קריית קרעטשניף המעטירה, שכיום מונה מאות רבות של משפחות, ומשמשת אבן שואבת לכל יהודי מבקש ה' המתגורר בעיר וביישובי הסביבה, כשמנייני תפילה ושיעורי תורה פעילים בבית המדרש מהשעות הקטנות של הלילה, ועד אחרי חצות הלילה שלמחרת.

תודתנו ליו"ר מכון 'ארחות אדם' - קרעטשניף, הרה"ח ר' אברהם מרדכי בלינדר שליט"א, ולספרא רבא הרה"ח ר' משה אהרן אויש, על טובת העין שנהגו בנו כששיתפו עמנו חומרים שכתבו וקיבצו אודות מסכת חייו של הרבי מקרעטשניף זיע"א, ודברי הימים של הקמת קריית קרעטשניף ברחובות.

סובבה ההשגחה העליזנה ובמקום חלפו כמה מיוצאי מרמרוש שברומניה, הכרת פניו של הרבי ענתה בו שבן קדושים הנו, וכששאלו לשמו וגילו שהוא בן לאותו צדיק, רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זצ"ל, אשר יצא שמו ולתהילה בכל גלילות רומניה שלפני המלחמה, ניצת בהם הניצוץ החסידי, והם פנו לרבי בתחינה ובבקשה שישאר עמם ויאציל עליהם ועל העיר כולה מהודו.

התעכב הרבי עמם, שוחח עמם והרעיף עליהם טללי תחיה, להעיר את העצמות היבשות ולהכניס בהם מידה גדושה של יראת שמים ורגש יהודי. הוא הבטיח להם לשקול ברצינות את הצעתם, ולבחון את האפשרות שיבוא להשתקע ברחובות.

ואכן, ביפו החל הרבי להתעניין על רחובות, ועל האפשרות לקבוע שם מקום מגורים קבוע. באותה העת, וגם מאוחר יותר, הוא נועץ בשני גדולי עולם שהודם חפף אז על יושבי ארץ הקודש, הלא הם כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מבעלזא זצ"ל, ומרן החזון איש זצ"ל, ושניהם הורו לו בפה מלא לשבת ברחובות. החזון איש הורה לרבי לפעול שתהיה רחובות עיר של תורה וחסידות כמו בני ברק, ואילו הרבי מבעלזא זיע"א התבטא על כך בלשון הווה ואמר כי רחובות היא 'א היימישע שטאט', כלומר, עיר חרדית כבר עתה...

בבירורים העלה הרבי כי לאחר המלחמה התפנו בעיר דירות רבות שהיו שייכות לערבים, וכדי לקבל דירה מהעירייה, עליו למלא טופס בקשה.

כאשר פנה הרבי לעירייה כדי לקבל דירה, נשאל ע"י הפקיד על עיסוקו. נענה הרבי ואמר: סבי היה אדמו"ר, אבי היה אדמו"ר, וגם אני, עיסוקי באדמו"רות.

הפקיד הביט על הרבי בעין עקומה לנוכח המקצוע המוזר שבו עוסק האיש שלפניו, והחליט שרחובות ותושביה אינם צריכים לאדמו"ר או רועה רוחני מכל סוג שהוא, ולכן טוב יעשה אם יסרב לבקשתו של הרבי, ויעניק את הדירה במקום זאת לסנדלר, חייט או אולי אפילו צייר או פסל.

אדמו"ר בן אדמו"ר

משראה שהפקיד מסרב להכיר במקצוע האדמו"רות והרבנות כמקצוע חיוני לעיר, פנה הרבי למשרד הדתות, וביקש להשפיע דרכו. ואכן, הגיעו למשרד הדתות פגש את הגאון רבי יהודה צבי מלצר זצ"ל רבה של רחובות וראש ישיבת קלצק, בנו של מרן הגאון הגדול רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל.

הרב מלצר אשר הכיר ברבינו כי איש מורם מעם הוא, ופניו מאירות כשל צדיק וחכם, שאלו לשמו, השיב לו הרבי, כי הוא בנו של הרבי מקרעטשניף זצ"ל, וגולל בפניו את הקורות עמו בענין

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"ההתעוררות במקום סחפה והבעירה אותי, וכך שם במעמד רבבות אלפי ישראל ב'היכל מנורה', מול בימת הכבוד של מרנן ורבנן וגדולי האדמו"רים שליט"א, החלטתי בקבלה אישית שאני אבחן על כל המשנה ברורה! כעת, בעוד כמה חודשים אזכה להשלים את הקבלה..."

לקראת הסיום הגדול חורף תשפ"ב, נבחני ה'דף היומי בהלכה' מספרים את סיפורם האישי

הרה"ח אהרן כהן

הדבר הבולט ביותר בשיחה עם חברי נבחני 'דרשו', זה הסיפוק האדיר הנשמע בקולם, כשהם משתפים על חוויית הידיעה החודשית במסגרת המבחן, לצד העקביות הבלתי מתפשרת להשתתף ולהיבחן בכל חודש על הלימוד.

במסגרת השיחות המיוחדת לקראת הסיום הגדול הממשמש ובא, פנינו לשיחה עם הרב יעקב קונופניצקי מאשדוד, כשהנקודות הנ"ל נשמעו אכן ממנו בבהירות. לשמוע ולהחכים.

מתי הצטרפת לנבחני דרשו?

"במחזור הקודם-הראשון- כבר נבחנתי לעיתים מזדמנות, אך ברוך השם מתחילת המחזור הנוכחי, הצטרפתי בקביעות לנבחני הדף היומי בהלכה, וזכיתי ברוב סייעתא דשמיא להיבחן מידי חודש בחודשו על הלימוד החודשי, בלא לדלג ב"ה על שום מבחן. כמו כן אני זוכה באופן קבוע להשתתף במבחן המסכם מדי חצי-שנה, על הלימוד החצי-שנתי".

מה גרם לך להצטרף להבחן על ה'דף היומי בהלכה'?

"אליבא דאמת, כחסידי גור האמון על ההוראה ללימוד ההלכה כבר בשנות הישיבה, במושג לימוד 'א שעה הלכה', הייתי רגיל בלימוד בספר משנה ברורה, לדעת לחיות כיהודי, אך עדיין לא נבחנתי על כך בצורה רצינית, ובדאי שלא ב'דרשו' ובקביעות.

"היה זה בסיום המחזור הראשון על כל ה'משנה ברורה'. משחזר הוא בקול. "ידידי שזכה ללמוד ולהיבחן, הזמין אותי להשתתף במעמד הסיום הגדול בהיכל 'יד אליהו'. שם הכל התחיל. נסעתי לשם כחווייה, לחוות מקרוב במעמד הגדול מבית 'דרשו'. כלל לא דמיינתי לעצמי שיום אחד אזכה אני להיות חלק מזה..."

"אך ההתעוררות במקום, סחפה הבעירה אותי, וכך שם במעמד רבבות אלפי ישראל ב'היכל מנורה' מול בימת הכבוד של מרנן ורבנן וגדולי האדמו"רים שליט"א, החלטתי בקבלה טובה ואישית שאני חלק מזה, ואבחן על כל ה'משנה ברורה'. כעת", נשמע קולו ברגש, "בעוד כמה חודשים אזכה להשלים את הקבלה!".

כמה פעמים אתה לומד כל חודש את החומר לפני המבחן?

"ב"ה", נשמע קולו בהתלהבות, "אני חי ונושם את הלימוד במשנה ברורה, חברי, ידידי ומשפחתי מרגישים ויודעים מתי זה השבוע של המבחן. כשברוך השם השמחה והברע"ן שיש לי בזה, כבר גרם לחברים ומכרים להצטרף ולטעום מזה, כשחלקם כבר גם בפנים, או

הרב יעקב קונופניצקי

לפחות כבר שואפים לכיוון...

"לגבי הלימוד", חוזר הוא לשאלתי, "אני לומד פעם אחת כסדר את החומר החודשי, כשאני לומד לאט ובמתנות, ומסכם היטב בשעת הלימוד ואף לאחר הלימוד, כך שזה נחקק היטב בזיכרוני. בנוסף אני משתדל לפני המבחן לחזור על כל החומר מסיכום ותמצית הלימוד".

מה תוכל לציין כטיפ כנבחן וויתקי?

"מאז שהצטרפתי לא חסרתני או דילגתי על שום מבחן. ברגע שיודעים מראש שאת המבחן עושים, קל הרבה יותר לשמור על סדר הלימוד בקביעות. אישית, זכיתי לפני כשנתיים להתחיל למסור שיעור קבוע בגמרא במסגרת הדף היומי, דבר זה תופס זמן במשך היום גם בהכנת השיעור וגם בעצם מסירתו, אך לא היה לי ספק שאני ממשיך בהשקעה ב'משנה ברורה' ואכן בסייעתא דשמיא, מזה ומזה אל תנח ידך..."

מה תרצה להעביר לחברים או למכרים שלך?

"ההרגשה והסיפוק אדיר, עולה על כל דמיון! אין אפשרות להעביר את זה בקול או בראיון. אך הצעת: נסו פעם-פעמיים ואז תבינו על מה אני מדבר", מעביר ומבעיר הוא בלהט, כשהוא ממשיך בהצעה וקריאה; "כל אחד יכול, כל אחד מוזמן ונקרא להצטרף, זו זכות שהיא בעצם חובה ללמוד ולדעת ולקיים, לחיות כיהודי. צריך פשוט לקבל החלטה אמיצה, ולשמור על הקביעות והעקביות ואז בס"ד מצליחים!"

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

קנינו את בית הדפוס בדמים מרובים, מתוך תקווה להחזיר את ההשקעה מכספים שייכנסו בעזרת ה' מהקליינטים הקבועים, והנה מתברר לנו שיש כאן משהו שלא לקחנו בחשבון... מציאות שכלל לא העלינו בדמיונות הרחוקים ביותר - מה זה? מי מדפיס חומרים עבור מנזר? ה' ירחם. זה לא בא בחשבון בכלל...

את הכתבה הזו חייבים לקרוא עד השורה האחרונה... הרה"ג ר' חיים כגן ורעייתו, בעלי דפוס 'במיוחד' המדפיס את מבחני 'דרשו', מספרים על עמידה בניסיון לא צפוי, על האבא הגאון רבי משה יהושע כהן זצ"ל, ועל כך שהקב"ה לא שכח חלילה לשלם להם ביד רחבה על העמידה האיתנה בניסיון הקשה

אליעזר (לייזר) רוט

המולת העובדים והלקוחות, כמו גם רעש המכונות ממלאים את החלל. אווירה פעלתנית שוררת במקום, מכונות ענק שכל אחת מהן שווה מאות אלפי שקלים, פולטות נייר מודפס בכמויות עצומות. החבילות נערמות, הדפים עוברים מיון קיפול והידוק אוטומטי ולבסוף נארזים ומסודרים על גבי משטחים הנעטפים בכמויות נדיבות של ניילון נצמד, בדרכם להעמסה על המשאיות.

את הממלכה הזאת מנהלים הגב' כגן, כשבעלה הרה"ג ר' חיים כגן, תלמיד חכם מובהק החובש את ספסלי בית המדרש במשך יותר ממחצית מהיום, מגיע לשעות ספורות מדי יום כדי לסייע לרעייתו בניהול המקום.

הם התחילו עם בית דפוס קטן, עסק שכונתי נחמד, ובהמשך התרחבו, רכשו בית דפוס פעיל שגודלו פי כמה וכמה מהדפוס הקודם שלהם, ומאז הם שקועים בעסקי הדפוס עד למעלה מצווארם.

לכאורה מדובר בבית דפוס אחד מני רבים, אלפים כאלו פועלים ברחבי הארץ, וגם דפוס 'במיוחד' כמו כל האחרים, אבל כשמו כן הוא, מאחורי הדפוס הזה יש סיפור מיוחד מאוד, שקשור במידה רבה גם לארגון 'דרשו', כפי ששמענו מפייהם של בעלי המקום.

"כשפתחנו את בית הדפוס הראשון והקטן יותר, היה מורי חמי בין החיים", מספר לנו הרב כגן, "חמי היה הגאון רבי משה יהושע כהן זצ"ל, שהיה מרביץ תורה גדול, וזכה לפרסום בעיקר בזכות השיעורים שהיה מוסר תמידין כסדרם בבית הכנסת 'זכרון משה' בירושלים.

"מדי יום היה מוסר שלושה שיעורים, האחד היה לפנות בוקר, ב'זכרון משה'. היה זה שיעור גמרא בעיון, למדו את הש"ס לפי הסדר, דף אחר דף עד שסיימו את הש"ס כולו במחזור לימוד שנמשך שנים רבות.

"לפנות בוקר היה מוסר שיעור לבעלי בתים ברשב"ם, בשעות הבוקר היה מלמד תורה לתלמידים, בשעות אחר הצהרים למד בכולל של 'יצאי חברון', בערב היה מוסר שיעור נוסף ב'זכרון משה', ובזמנו הפנוי היה יושב בבית, בחדר הלימוד והוגה בתורה בלא הפסקה.

"מעבר לכך שהוא היה מורי חמי, ואביה של רעייתי, הוא היה מורה הדרך שלנו, וכל דבר שעשינו קטן כגדול היינו שואלים קודם את פיו ומבקשים את ברכתו. כך היה גם לגבי פתיחת בית הדפוס, שאלנו בעצתו וביקשנו את ברכתו והוא אכן עודד אותנו להיכנס לעסקי הדפוס, ואף שיגר לנו ברכה כתובה שביסס על הפסוק 'ידה שלחה בכישור', אותה כתב לבתו, רעייתי שתחי'.

"לימים, כשנפטר לבית עולמו, נכנסו לנו כספי הירושה, והחלטנו לעשות להם קיום בבית העסק שלנו, כדי שתשרה בו הברכה כל הימים וממנו נוכל להתפרנס בכבוד ולגדל את ילדינו לתורה ועבודה. "חיפשנו אופציה להשקעה בהתאם לסכום שהיה בידנו באותה העת מכספי הירושה מהלוואה נוספת שלקחנו לצורך כך, והנה התגלגלה אלינו הצעה נפלאה... יש בית דפוס ברח' יהודה המכבי בירושלים, מדובר בעסק פעיל עם קליינטורה קבועה, אנחנו יכולים לקנות אותו ולהעתיק לשם את העסק שלנו, וכך נביא את הלוקוחות הישנים, והיו לנו גם את הלוקוחות של העסק החדש-ישן, ובעז"ה נוכל לעמוד בתשלומים ולהתפרנס בכבוד...

"עם מורי חמי כבר לא יכולנו להתיעץ אתו כאשר הורגלנו, אבל ביקשנו את ברכתם של גדולי תורה ויצאנו לדרך. קנינו את בית

"היום יש לי 'יום דרשו'! זה היום הכי גורלי ומשמעותי מבחינתי, כי אני מרגישה שאת כל המאמץ של החודש כולו אני מוכנה לתת מכל הלב, ובלבד שאזכה ליום אחד בחודש שבו אני מדפיסה את מבחני 'דרשו'

על דא ועל הא, והוא סיפר לי על דבר משמעותי מאוד שקורה בחייו. הוא אמר שהגיע הזמן שבו עליו לפרוש מעבודתו בישיבה בה הוא עובד, ישיבת 'מאור התורה'.

"אבא סיפר לי שהוא מלא הכרת הטוב לישיבה שאפשרה לו להרביץ תורה לתלמידיה במשך שנים רבות, וכעת, כשהוא נאלץ לסיים את עבודתו בישיבה, הוא אמר לראש הישיבה הרב סלים שליט"א שהוא מבקש בקשה מיוחדת, שיאפשרו לו לצאת באמצע שנת לימודים, כלומר אחרי יום הכיפורים, ורק בחודש חשוון יביאו את הר"מ החדש שיחליף אותו.

"אמרתי לראש הישיבה הרב סלים שליט"א, שאני מבקש שייתנו לי ללמוד בישיבה גם בזמן 'אלול' הקרוב. ולמה? כי אני לא רוצה לבוא לראש השנה בידיים ריקניות חלילה וחלילה. במשך שנים התרגלתי לבוא לפני בית הדין של מעלה מעמדה של 'מוזכה הרבים', מעמדה של 'מרבץ תורה'. זה מה שאפשר לי לזכות שנה אחר שנה בשנת חיים וברכה. אני לא רוצה לבוא השנה בידיים ריקניות חלילה, ולכן אני מבקש שייתנו לי לעבוד בישיבה עוד חמישה שבועות בלבד, עד סוף זמן 'אלול', כדי לבוא לראש השנה במעמד של 'מוזכה הרבים'..."

"הנהלת הישיבה אכן נעתרה לבקשתו", מספרת הגב' כגן, "אבא אכן המשיך לומר שיעורים באותו זמן 'אלול', ובסופו של דבר ניאות להמשיך גם אל תוך זמן 'חורף', כי החתן של הרב סלים, שהחליף אותו בתפקיד, נסע בדיוק לחו"ל, והחילופים ביניהם בוצעו מאוחר יותר.

"ואכן, כפי שצפה אבא כך היה. את אותה השנה הוא השלים בחסדי שמים, אבל שנה אחר כך הוא שבק חיים לכל חי, ובאמת באותו אלול כבר לא היה מגיד שיעור בישיבה..."

השקפה אחרת

"הסיפור הזה הוא סיפור שנתן לי הצצה קטנה אל עולמו הפנימי של אבא שלי זצ"ל", אומרת הגב' כגן, "תחשוב על זה. לא היה בעולמו של אבא שום דבר חוץ מללמוד וללמד. הוא היה לומד יומם ולילה. השכנים סיפרו לנו שהוא חסר להם בנוף השכונתי כי הם התרגלו

הדפוס בדמים מרובים, מתוך תקווה להחזיר את ההשקעה מכספים שייכנסו בעזרת ה' מהקליינטים הקבועים.

"התחלנו להפעיל את העסק, והנה מתברר לנו שיש כאן משהו שלא לקחנו בחשבון... אחד הלקוחות הכי גדולים של העסק היה מנזר... כן, מנזר של נוצרים, עם כמרים ונזירות, רח"ל. מציאות שכלל לא העלינו בדמיונות הרחוקים ביותר - מה זה? מי מדפיס חומרים עבור מנזר? ה' ירחם. זה לא בא בחשבון בכלל..."

"פנינו לאיש שמכר לנו את העסק, שהיה אדם שומר מצוות, ושאלנו אותו שתי שאלות קשות. קודם כל איך הוא עצמו יכול היה להדפיס חומרים עבור מנזר, ובנוסף אם הוא כבר נהג כך, למה לא גילה לנו, למה הוא לא חשב שעליו ליידע אותנו בפרט 'שולי' שכזה, שאחד הלקוחות הגדולים שלו הוא מנזר?"

"האיש השיב לנו שהוא בכלל לא מבין מה הסיפור. "תבדקו את החומר", הוא אמר, "לא מדובר בחומרי כפירה ומינות חלילה, זה לא חומרים נוצריים, מדובר בחומר עסקי. המנזר מפעיל יקב ובית הבד, הוא משווק מוצרים שונים, והחומרים האלו הם חומרים מסחריים בלבד."

הפתעה לא נעימה

"אני הייתי מאוד נסערת מזה", מספרת לנו הגב' כגן, "מה זאת אומרת חומרים עסקיים? מדובר כאן בעסק שנקנה מהכספים של אבא שלי, זה כסף כשר וטהור, שהושג בתכלית הכשרות, לא יעלה על הדעת להשתמש בו לכאלו דברים רחמנא ליצלן..."

שאלנו רב בעניין והתשובה שנאמרה לנו היא שאכן אסור לנו להדפיס את החומרים הללו עבור המנזר. וכך, בעודנו בקושי מצליחים לבסס את העסק ולשלם את החובות שלקחנו על עצמנו, פתאום נתלשה מאתנו פרוסה נכבדה ומשמעותית מאוד מההכנסות של העסק אנחנו מאבדים לקוח מאוד משמעותי שמלכתחילה עשינו את כל הרכישה בהסתמך על הלקוחות של העסק הזה.

קשה לומר שהיה לנו ניסיון, כי הרב אמר שאסור אז אסור. אין כאן מקום לשאלה בכלל. אבל זה בהחלט היה מעשה שלא עבר לנו ככה בלי מאמץ. היינו מאוד נסערים והרגשנו שאנחנו כביכול מוותרים על הכנסה גדולה מאוד.

הרמנו עיניים לשמים, אמרנו אתה הקב"ה מנהיג את העולם, אתה הובלת אותנו למקום הזה, ואתה אינך מקפח שכר כל ברייה. אנחנו סומכים עליך שלא יגרם לנו נזק מזה שבחרנו שלא להדפיס חומרים עבור בית עבודה זרה.

"לפני שנמשיך לספר את סגירת המעגל", מוסיפה הגב' כגן, אני רוצה לספר קודם סיפור אחר עם אבי מורי זצ"ל. מקודם אמרנו שבבוקר הוא היה מלמד תורה, ואכן כל ימיו הקפיד על זה. הוא לימד במשך עשרים שנה בישיבת 'בית התלמוד', ולאחר מכן ב-15 השנים האחרונות לחייו לימד בישיבת 'מאור התורה' של הרב סלים שיבלחט"א. כל זה, חוץ מהעובדה שבמשך כחמישים שנה הוא מסר שיעורים ב'זכרון משה' בערב וברשב"ם לפנות בוקר.

"בשנה האחרונה לחייו ישבתי יום אחד עם אבא זצ"ל ושוחחתי איתו

מתלמוד התורה ומבתי הספר הישר לבית הדפוס, שם ממתינה להם אמא, שם הם אוכלים ועושים את שיעורי הבית, שם הם משחקים וקוראים ספרים.

"אני מודה ומתוודה, זה לא מה שחלמתי לעשות. זאת לא הקריירה לה קיוויתי, אני לא אוהבת במיוחד את התחום, אני לא עובדת בעבודה שהייתי בוחרת בה כאופציה ראשונה", היא אומרת, "אבל יש יום אחד בחודש, שבו אני מודה ומהללת לקב"ה על הזכות העצומה שנפלה בחלקי. באותו יום אני קמה מוקדם יותר בבוקר, אני מעירה את הילדים בשמחה, וגם הם קמים ומתלבשים בזריזות ועם הרגשה מאוד מיוחדת.

"באותו יום, הם יודעים שזה היום המאושר של אמא, וזה לא הזמן לעשות 'קונצים' ובעיות שילדים נוהגים לעשות בשעות הבוקר לפני שהם יוצאים ללימודים. כולם קמים ומתלבשים במהירות, הבית מתוקתק מוקדם מהרגיל, ואם בימים רגילים אני פותחת את העסק רק בשעה עשר בבוקר, ביום הזה אני מקדימה לבוא, ומיד אחרי שאני מסיימת לפזר את הילדים במוסדות הלימוד שלהם, אני אצה רצה לבית הדפוס ופותחת אותו בשמחה וברננה.

"היום יש לי 'יום דרשו'! זה היום הכי גורלי ומשמעותי מבחינתי, כי אני מרגישה שאת כל המאמץ של החודש כולו אני מוכנה לתת מכל הלב, ובלבד שאזכה ליום אחד בחודש שבו אני מדפיסה את מבחני 'דרשו'. כל הלקוחות שלי יודעים שביום הזה אין עבודות דחופות, שום דבר לא יותר דחוף מהמבחנים של 'דרשו'. אני מאוד משתדלת לכבד ולתת שירות יוצא דופן לכל ארגון תורני, לכל ספר תורני או עלון של דברי תורה שמודפס אצלנו, אבל ל'דרשו' יש מקום מיוחד עוד יותר, כי זה בעיני זיכוי הרבים זאת הרבצת תורה לתלמידי ישיבות, והתעלות נוספת מעבר למחויבות הרגילה שלהם. הדפוס הזה, שנבנה בחלקו הגדול מכספי הירושה של אבי זצ"ל, הדפוס הזה יכבד תלמידי ישיבות וייתן להם עדיפות מיוחדת במינה.

"לכן, את החבילות של 'דרשו' אני אורזת באריזות קרטון, ולא באריזות נייר רגילות. את המבחנים של 'דרשו' אני מדפיסה על דף איכותי יותר. באחרונה התחלנו להדפיס את המבחנים של התוכנית המיוחדת לשנת השמיטה, 'קנין שביעית', החלטנו לשדרג את ההזמנה של 'דרשו' הדפסנו אותם על גבי נייר ירוק, המזכיר מייד את שמיטת הקרקעות, שיהיה נעים בעין של הנבחנים. הרי אני לא יכולה להתערב בתוכן התורני, לא זכיתי לכך, לפחות את החלק שלי אני משתדלת לעשות בצורה הכי מושלמת שאני יכולה, כדי שתהיה לי נגיעה קטנה בזיכוי הרבים, אחיזה בקרנות המזבח, בזכות העצומה של ארגון גדול וקדוש כל כך, כמו ארגון 'דרשו'.

"אז כן, הקב"ה לא קיפח אותנו, הוא נתן לנו שכר עצום על כך שנמנענו מלסייע לבית עבודה זרה ולבצע עבודות עבורו. אפילו כאן בעולם הזה השכר שלנו עצום על כך, הנחת שאני שואבת מוכה 'יום דרשו' לא תתואר, יש כאן בלאגן עצום באותו יום, מדובר בעבודה מאסיבית ואינטנסיבית, אבל הרעש הזה דומה באוזני למנגינה הכי שמחה והכי מקפיצה בעולם, רק בשביל לזכות לשמוע את המנגינה הזאת, היה שווה כל המאמץ!".

לראות אותו יושב ולומד אחרי חצות הלילה, מכין את השיעור שמסר לפנות בוקר ברשב"ם. הוא מסר כל יום שלושה שיעורים, למד עם כמה חברות, ולמרות כל זאת הוא לא ראה בעצמו 'מוכה הרבים', אלא רק בזמן שהוא לימד תורה לבחורים בישיבה. הוא החזיק בדעה ש'זיכוי הרבים' אמיתי זה רק על ידי העמדת הדור הבא של עולם התורה, להרביץ תורה בישיבה! זה זיכוי הרבים האמיתי. כל השאר לא נחשב לזיכוי הרבים ביחס ובערך של זיכוי הרבים על ידי לימוד לתלמידי ישיבה.

"ועכשיו אני רוצה לסגור את המעגל של הסיפור שהתחלנו: הרי אנחנו ויתרנו על כסף שמגיע מהפצת טומאה.

"איך גמל לנו הקב"ה ברוב רחמי ובחסדיו? הוא הרי לא נשאר חייב, ותמיד מחזיר לכל אדם בכפל כפליים על מעשיו הטובים.

"עברה תקופה של התמודדות לא קלה, והנה זמן לנו הקב"ה זכות עצומה, פנו אלינו מארגון 'דרשו', והציעו לנו להדפיס את המבחנים של הארגון. למי שלא יודע, מדובר בשפע של מבחנים, משלל תוכניות ומסלולי לימוד, בכמויות אדירות.

"זה לעומת זה עשה אלוקים, ממש כך, במקום להדפיס חומרים למקום של כפירה, אנחנו זכינו לעשות את ההיפך הגמור, להדפיס דברי קדושה, ולא סתם דברי קדושה, אלא עבור ארגון כמו 'דרשו' שמפעיל כמה תוכניות ייחודיות לבני הישיבות, לצד תוכניות כלליות שגם בהן יש אחוז גבוה מאוד של תלמידי ישיבות הנבחנים בהן, וכך אנחנו זוכים לקחת חלק בזיכוי הרבים הגדול ביותר שאפשר לעשות, לפי משנתו של אבי זצ"ל, לזכות בחורי ישיבה, ולא סתם בלימוד, אלא בלימוד שהם לומדים מעבר למה שהם חייבים ללמוד במסגרת הישיבתית.

"התובנה הזאת הכתה בי ביתר שאת לפני שבועות אחדים, כששמעתי על הטרגדיה של הבחור הצדיק פנחס וייס ע"ה. כשהמזכרת האחרונה שהשאיר להוריו היה המבחן של 'דרשו' שעשה זמן קצר קודם לכן, מבחן שאנחנו הדפסנו, כאן בבית הדפוס. "זה תפס אותי חזק מאוד, הסיפור הזה. איזה בחור צדיק וקדוש הוא היה! מתמיד עצום, השכים קום כל בוקר, הוא היה בחור נפלא! ובכל זאת, לא הספיק לו כל זה, הוא רצה להוסיף על עצמו עוד קצת עוד משהו שהוא לא מה"חובות הרגילים" וגם למד 'דף היומי בהלכה', ונבחן ב'דרשו'. זה הרי שיא השיאים של זיכוי הרבים שאפשר לעשות. הצטמרתי מאוד מהמקרה הזה, ואפילו קיבלתי על עצמי קבלה קטנה ללכת בדרכיו ולנהוג מנהג טוב כלשהו, כל בוקר, משהו שהוא לא מה"חובות הרגילים" לעילוי נשמתו של הבחור הצדיק הזה. כי הוא לימד אותנו שלא מספיק להיות קודש, צריך להיות קודש קודשים!

המנגינה הכי שמחה

דפוס 'במיוחד' הוא לא רק בית עסק של משפחת כגן, אלא גם המקום שבו נמצאת המשפחה כולה במשך רוב שעות היום. מאחר ואבי המשפחה מנצל את רוב זמנו להגות בתורה, האם, עקרת הבית, נמצאת כאן מבוקר ועד ליל, ובהתאם לכך הילדים יודעים לחזור

זכורני שראיתי אצל הגאון האדיר רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל', שלאחר נישואי נכדתו הראשונה, החל לחגור 'גארטעל' בתפילה. יום אחד ראהו יהודי חסידי כשהוא חוגר את הגארטעל, ולאחר התפילה ניגש אליו ושאל: "ראיתי שכבוד תורתו לובש גארטעל בתפילה, והיות שכבודו גאון הוא, רצוני ללמוד טעמו"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

גדול תלמידיו ויוצקי מימיו של הגאון מוילנא, בהקדמתו ל'ספרא
דצניעותא'

עוד בדור האחרון זכינו לראות בעינינו צדיק וקדוש עליון, מרן
ה'סטייפלער' זצ"ל, אשר המליצו עליו 'אין נסתר מנגד עיניו', לאור
זאת שהיה מזהה באחת על פניו של האדם וכן על גבי הכתב את
כל עברו ומצבו הרוחני של הכותב, וכבר נודעו לרוב סיפורי מופת
נוראים שאירעו במחיצתו.

כשלמדתי בישיבת רוזין לצעירים בבני-ברק, זכינו לקבל תורה
והשקפת חיים מהגה"צ רבי מרדכי עמרם יעקובזון זצ"ל, ששימש
בימים ההם כמשגיח בישיבה. בהזדמנות מסויימת הוא דיבר על
הביקור אצל גדולי התורה, ובתוך הדברים אמר: "עליכם לדעת
שצדיקים רואים! יש לכם להתכונן כראוי לפני שהינכם דורכים על
מפתן דלתו של צדיק הדור!". דברים אלו שיצאו מהלב נכנסו ללב.

כעבור מספר שנים כשלמדתי בישיבת פוניבז', זכיתי לעלות יחד
עם קבוצת בחורים מבני הישיבה, במשך תקופה מסויימת לשוחח
בלימוד עם ה'סטייפלער' מידי שבוע ושבוע. בשלב מסויים יזמו
הבחורים שבימים שאמורים הם להיכנס אל ה'סטייפלער' ישכימו
קום בשעה שש וחצי בבוקר, להספיק ללמוד לפני התפילה, ובנוסף
יקבלו על עצמם 'תענית דיבור' במשך כל היום. מטבע הדברים היו
ימים שהצליחו ליישם את הקבלות הללו כראוי והיו ימים שנכשלו
בחלקם.

מרבית המפרשים ובעלי המוסר עמדו על פליאה גדולה ועצומה
הזועקת מאליה. התורה אומרת: "ויגדלו הנערים ויהי עשיו איש
ידוע ציד איש שדה ויעקב איש תם יושב אוהלים: ויאהב יצחק את
עשיו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב" (כה, כז-כח).

ובמדרש (ילמדנו אות ס) מתואר כיצד הצליח עשיו לצוד את אביו
בפיו: "היה בא מן החוץ היה אביו שואלו: היכן היית היום? אמר לו:
בבית המדרש! לא כך וכך היא הלכה מכך וכך? לא כך איסורו ולא
כך היתרו?! ואומר לאביו: אבי, המלח מהו שיתעשר? והיה יצחק
תמה ואומר: ראה כמה בני מדקדק במצות! ומתוך דברים אלו היה
צדו בפיו ואוהבו".

והענין משולל הבנה. כיצד יתכן שיצחק הצדיק מרום מעלתו
ותפארתו אהב דווקא את עשיו ולא את יעקב? ויותר פלא כיצד
יתכן שעשיו הצליח להתל בייצחק בקלות מבלי שיכיר ברשעותו?
בעיני הבדולח שלו, לכאורה היה אמור להבחין בדקות הדברים
בצביעות ובשקר שמסתתרות מאחורי דבריו של עשיו באיצטלא
של התחסדות והצטדקות?

הן הלוא ידועים דברי הרמב"ם (מורה נבוכים חלק ג פרק נא) שזאת
היתה דרגת שלושת האבות - "ראה מאין עין וישמע מבלי אוזן!",
ופלא לומר שלא ידע והכיר את נפש עשיו בנו הרשע?

הרי ידוע מעשים מופלאים מגדולי הדורות הראשונים והאחרונים,
שהבחינו בנקל על פניו של האדם היכן הוא עומד מבחינה רוחנית.
כיצד יתכן שיצחק אבינו משלושת אבות האומה לא הבחין בדבר?
הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', בספרו
'מכתב מאליהו' (חלק א, עמוד 62) כותב: "והנה משה רבינו בעוצם
חכמתו היה מכיר כל אדם בתוך תוכו על פי כל צדדי כוחות נפשו
אפילו הטמונים ביותר, כמו שכתוב: 'ואתה תחזה מכל העם', ואמרו
חז"ל שהבחין על פי חכמת הפרצוף".

ומעתיק את דברי הגאון מוילנא (בספרו 'אדרת אליהו' - דברים)
שהיו באים ישראל אל משה לשאול כל אחד על עבודת ה' הפרטית
שלו, ומשה היה מלמד העצות והדרכים לכל אחד כעניינו הפרטי
על פי השם".

כך גם היה אצל הגאון מוילנא עצמו, שהיה מאבחן בהבטה קלה על
פני אדם את עומק מהותו ונפשו. כפי שמספר רבי חיים מוואלוז'ין,

ואכן יכולני להעיד על תופעה פלאית. בימים שהשכמנו קום ולא דברנו כלל במשך היום, כאשר נכנסנו לפני ה'סטייפלער' זכינו ממנו לחביבות יוצאת דופן. הוא קם בפנינו מלוא קומתו וקיבל אותנו במאור פנים מיוחדת. ולאידך, בימים שלא עלתה בידנו לעמוד בקבלות בשלימות, הוא היה מחווה באצבעו ומרעים בקולו: "תכנסו! תכנסו!" אולם מבלי לגלות בפנינו שום רגשות הערכה והוקרה מיוחדים.

פעם כששחתי זאת בפני אחד הנכדים, היה נראה שאינו מתפעל כלל מהדברים, היה אצלו הדבר כה פשוט ושגרת, ולא הבין כלל מה באתי לחדש.

מכל זאת אנו רואים שהצדיקים רואים הכל, ומכאן מתחדדת השאלה ביתר שאת, כיצד יצחק אבינו, ממעמידי האומה, בעוצם טהרת נפשו לא הבחין בצביעותו של עשיו? כמה דרכים נאמרו בשוב הדברים:

רמאותו של עשיו כלפי עצמו

דרך נפלאה לבאר זאת סללו לנו גדולי בעלי המוסר: בתלמודי-תורה תמיד נהגו המלמדים לתאר באוזנו את גסות הרוח ורשעותו של עשיו; כיצד בלע את העדשים בפעירת פה. כיצד דיבר בבזו על הבכורה. כיצד שמר טינה ושנאה ליעקב אבינו ורדף אותו עד אחרית ימיו, ועוד. מציאות זו גרמה לנו לצייר במוחנו את עשיו כאיש גבוה ומפחיד, בעל חזות מגושמת וגסה, ולכן איננו יכולים להבין זאת כיצד יצחק אבינו לא הבחין בדבר שכל נער היודע קרוא וכתוב יכול להבחין בו בנקל, ומכאן מזדקפת התמיהה במלוא חריפותה.

אך לאמיתו של דבר, תכונות נוספות היו לו לעשיו, כפי שהארכנו בתחילת המאמר. הוא היה מדקדק עצום במצוות, והשתדל להחמיר על עצמו בקיומם. מעשי הַרְשָׁע של עשיו המתוארים בחז"ל לא החלו כך בגלוי, בתחילה היה זה שינוי קטן, דק מן הדק, שאפילו עשיו עצמו לא הרגיש בכך. הוא המשיך לרמאות את עצמו שהוא צדיק ונוהג בצדקות, עד שגם יצחק לא היה מסוגל להרגיש בזה.

מרון הגה"צ רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל, משגיח ישיבת מיר, כותב זאת בלשונו הזהב: "הנה איך זה באמת מובן לנו? האם היה כאן חלילה איזה מעשה של ילד שובב המתלוצץ מאב לא חכם והמרמה אותו מראש עד עקב? והאם באמת היה כל כך קל לרמות את יצחק? חלילה מכל זה!"

"אלא פירוש הדברים נבין מכך, שהעמידה התורה מעלתו של יעקב שהיה איש תם, היינו שכולו היה מתאים התאמה בתכלית, פיו ולבו שוין. נבין אם כן שזה שנאמר על עשו שהיה ההיפך מיעקב 'איש יודע ציד' - כלומר שלא היו מתאימין אצלו הפה והלב. אמנם כי היה מדקדק במצוות, והוא עשו דימה ודאי כי מחמיר גדול הוא, ולא היתה לו אף ידיעה מחסרונותיו. אלא שלא היה איש מתאים, לא היה מתאים עם כל עצמותו וזה הוא 'יודע ציד' ההיפך 'מאיש תם'..."

הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת פוניבז', ביטא זאת בשיחתו בלשון אחרת: "בודאי שעשיו דקדק במצוות, ולפחות

עשיו בעצמו היה סבור שמדקדק במצוות, וחי בתוך השקר וסבר ששלם הוא במעשיו. כי כן ניתנה כח לרע ולשקר, שיכול להיות רשע גמור ולסבור שמעשיו כשרים וראויים. וכל הנפקא מינה בין הטוב לרע הוא רק בענין פיו ולבו שוין, וכיון שהיה מרמה את עצמו יכול היה גם לרמות את אביו".

ויש שדקדקו זאת מדברי רש"י שפירש שכיון שנעשו בני שלוש עשרה שנה זה פורש לבתי מדרשות וזה פורש לעבודה זרה. שהנה לא נאמר ברש"י זה 'הולך' ועובד עבודה זרה, אלא זה 'פורש' לבתי מדרשות וזה 'פורש' לעבודה זרה. משום שבתחילה הם עדיין לא 'הלכו', הם רק 'פרשו' בלב כל אחד לכיוון אחר.

בתחילה עדיין לא היה עשיו שקוע ממש בעבודה זרה, אדרבה עדיין היתה בו גדלות מסויימת שבגללה היה סבור שהוא צדיק גמור, ואף יצחק אבינו יכול היה לטעות במהותה, שכן הפרישה היתה כאמור רק בלב ולא במציאות, ולכן עדיין אחז שהוא מחמיר גדול, ורק באופן הזה הכירו יצחק. בשונה מרבקה שכבר בימי עיבורה הרגישה שהוא רוצה לצאת לבתי עבודה זרה, (כמובא במ"ר סג, ה).

אמרה שנונה אמר פעם הגאון רבי אהרן שייף, רבה של אנטוורפן: "לכל רמאות ישנו גבול מסויים. כלומר, את החבר אפשר לרמות כמה חודשים, את בני הבית כמה שבועות, את אשתו כמה ימים, אך רמאות של האדם כלפי עצמו הוא ללא גבול. האדם מסוגל לרמות את עצמו בלי סוף ובלי גבול".

זה היה שורש תחילת הנפילה של עשיו, שלא היו פיו וליבו שוין. הוא רימה את עצמו שהוא בעל דרגה, ודיבר גבוהה גבוהה על דקדוקי מצוות, ואף הידר במצות כיבוד אב ואם. אלא שבתוך תוכו כבר פשתה הריקבון, הרצון לפרוש לבתי עבודה זרה כבר היה קיים בו, אך כיון שלא עשה זאת למעשה עדיין סבור היה שנשאר צדיק. הדקות הזאת היתה קשה מאוד לזיהוי ולהבחנה, לכן יצחק לא הרגיש בה, ובודאי שלא עשיו שהיה נוח לו לרמות את עצמו, לחיות ברמאות.

הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, מספר שכאשר עלה לאחר נישואיו להשתקע בארץ הקודש החליף את מלבושיו, ממלבוש אמריקאי ללבוש ירושלמי אוטנטי, כמנהג המקום וכמנהג משפחת רעייתו, ונכנס ללמוד בכולל של ישיבת קמניץ.

ביום מן הימים, בעת שלמד בכולל, להפתעתו נכנס להיכל בית המדרש רבו הגה"צ רבי ישראל חיים קפלן זצ"ל, ששימש כמשגיח בישיבת 'בית מדרש עליון' במונסי, שרבי משה אהרן נמנה כתלמיד בישיבה ההיא במשך כמה שנים. הרב קפלן הוא חתנו של מרון הגה"צ רבי ירוחם ליוואויץ זצ"ל ממיר, וחונתו של יבדל לחיים מורי הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א, ראש ישיבת פוניבז'.

רבי ישראל חיים שזיהה את תלמידו החשוב משכבר הימים ניגש אליו לאחל לו שלום ברגשות חמים, ותוך כדי דיבור הוא שם לב לכך שרבי משה אהרן עוטה חליפה ארוכה, לא כפי שהכירו מימות חוץ

בימים שהשכמנו קום ולא דברנו כלל במשך היום, כאשר נכנסנו לפני ה'סטייפלער' זכינו ממנו לחביבות יוצאת דופן. הוא קם בפנינו מלוא קומתו וקיבל אותנו במאור פנים מיוחדת

לעתיד לבוא יזכה שרבינו תם יקבל את פניו, ואיני רוצה שיצעק עלי שאני 'קרקפתא דלא מנח תפילין'..."

המש"ך הרב גוסטמאן לספר: "כשהגיע רבי שמעון לגיל מסויים, החל לחגור אבנט בשעת התפילה, וכששאלוהו על כך אמר שאף שבמשך היום כולו הוא חגור באבנט, מכל מקום ברצונו לקיים מצוות 'היכון לקראת ה' אלוֹקֶיךָ' כפשוטו. -

"כתלמידו של רבי שמעון", אמר הרב גוסטמאן, "הגעתי אף אני לגיל שאוכל לקיים מצוות 'היכון'..."

זה הוא חיקוי חיובי הראוי לשבח, כי הוא מביא בכנפיו עליה רוחנית ולא נסיגה. הוא נובע מפנימיות, מתוך הישגים והרגשות נעלות של כמיהה ושאיפה. אך חיקוי חיצוני לשם חיקוי בלבד, הוא דמיון שוא שמספק ומשביע את האדם מלתור אחר העליה, וגורם לו לפטור את עצמו מלעשות את מחויבותיו.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

לארץ. הוא הסתובב סביבו והביט עליו מכל עבר כמשתהה: "אה! א' פארטיגער תלמיד חכם!" [תלמיד חכם מושלם!]. "איר האלט שוין ביי דעם?..." [אתם כבר אוחזים בזה?...]

מתוך מבוכה מסויימת שתק רבי משה אהרן ולא הגיב, ורבי ישראל חיים המש"ך לומר: "אל תתפתה להאמין! תדע לך שנשארתי אותו הדבר כפי שהיית עם החליפה הקצרה... זה לא שינה בעצמותך כלל!..."

לימים, כאשר סיפר זאת רבי משה אהרן בשיחתו בישיבה, אמר: "בשעת מעשה לא ירדתי לסוף דעתו, ואף חשתי פגוע מן הדברים. אך משהתיישבתי בדבר הבנתי כי מורי ורבי, שהיה איש אמת ללא כחל וסרק, ודאי חפץ היה ללמדני יסוד עצום בעבודת ה', שכאשר החיקוי כשלעצמו אינו נובע מטהרת ופנימיות הנפש, הוא אינו פועל כלום, רק על הדמיון. -

"החיקוי הוא יעיל ברוחניות, כאשר הוא גורם לאדם לפתח שאיפה וכמיהה לעלות ולהתרומם. בבחינת "קנאת סופרים תרבה חכמה". אולם אם החיקוי החיצוני הוא ללא השפעה פנימית לא רק שאינה מועילה אלא אף מזיקה. כי היא מפתחת דמיון שקרי של אחיזה במעלה מסויימת, כשלמעשה היא אינה קיימת."

זו אחת התכונות שאפיינו את עשירי הרשע. חיקוי ודימוי שנבעו מצביעות ורשעות, ללא שום השפעה פנימית. שם היתה טמונה אחת מנפילותיו הגדולות!

לעומת זאת, זכורני שראיתי אצל הגאון האדיר רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל', שלאחר נישואי נכדתו הראשונה, החל לחגור 'גארטעל' בתפילה. יום אחד ראהו יהודי חסידי כשהוא חוגר את הגארטעל, וסקרנותו נעורה בו. הוא החליט לברר את פשר הדבר, ולאחר התפילה ניגש אליו ושאל: "ראיתי שכבוד תורתו לובש גארטעל בתפילה, והיות שכבודו גאון הוא, רצוני ללמוד טעמו."

רבינו השיבו בבת שחוק: "גאון אינני, אך מכל מקום אענה לך על שאלתך. מורי הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, החל באחד הימים להניח תפילין של רבינו תם. אחד התלמידים שאלו על כך, והוא השיב שהיות והוא עמל כמה פעמים לישב את דברי רבנו תם, אולי

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

הרב ר' אורי הצדיק, יושב בחדרו למעלה בקומה השניה, ולומד את הגמרא הקדושה, ולמטה בסלון ביתו הוא שומע את השאגות... הוא מתחבט מה לעשות: הרי אני יודע את האמת ואני רוצה אותה, אבל מצד שני כזה משחק איך אפשר?

הפזיזות - אם כל חטאת!

הרב בנימין בירנצוויג

"הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאֲדָם הָאֲדָם הַזֶּה... עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אֲדוֹם" (בראשית כ"ה, ל')

שמו של האדם הוא מהותו! ומשכך הקשה הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, למה נבחר לעשו השם 'אדום' על שם התבשיל שכה חשק בו, הרי כתוב שחמש עברות חמורות עבר עשיו באותו היום, עבודה זרה, גילוי עריות שפיכות דמים ועוד, וא"כ היה ראוי לקרות לו שם על אחת מהן 'עברייני' או 'רוצח'?

ויותר מזה אם היה עניין לקרות לו על שם אכילתו הבלתי נימוסית, אז למה לא קראו לו על שם מה שבקש "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה", ויקראו לו 'מולעט' איזה דגש ניתן בדווקא לצבע של המאכל ולא לצורת אכילתו!

ומבאר נפלא: הדגש הוא על הצבע! כי בא עשיו, רואה סיר מבעבע במטבח, פותח אותו ורואה צבע אדום, ואז מבלי לחשוב מהו התבשיל ומה טעמו, הוא מיד מבקש "הלעיטני נא מן האדום הזה", בררת? חשבת? אולי הוא צבע לצביעת קירות? הנמהרות הזו לעשות פעולה בגלל איזו תאווה, מבלי לעצור, מבלי להתבונן, מבלי לחשוב. היא עיקר כלי מלחמתו של היצר הרע, זו מהותו של עשו!

ועל כן קרא שמו 'אדום'!!!

משל נפלא הביא הגר"א דסלר זצ"ל (מכתב מאליהו ח"ד) על מעלת דחיית הסיפוק המיידי, שהיא המגן המשוח למלחמת היצר. והוא מביא את המשל המובא בספר 'שאלות ותשובות' לרב האי גאון (סימן י"ד):

מעשה בשועל אחד שבא עליו ארי לאכול, אמר לו השועל: "מה יש בידי להשביעך?! אבל אני אראה לך אדם שמן שאתה טורף ושבע ממנו". והיה שם בור מכוסה ואדם יושב מאחוריו, כיון שראה הארי אמר לשועל: "הריני מתיירא מתפילתו של זה שלא ישלני!" אמר לו השועל: "לא יגיעו הדברים לא לך ולא לבנך, אולי לבן בנך יגיעו, אבל בין כך אתה שבע מרעבונך, ועד בן בנך זמן רב הרבה". נתפתה הארי וקפץ על הבור המכוסה ונפל שם, בא השועל על שפת הבור והציץ עליו. אמר לו הארי: "הרי אמרת לי שאין הפורענות באה אלא על בן בניך" אמר לו השועל: "אולי יש עוון של אבי אביך שאתה נתפסת בו?!" אמר לו הארי: "אבות אכלו בוסר ושיני בנים

תקהינה?!", אמר לו השועל: "ולמה לא חשבת כן מתחילה?"... ומסיים רב האי גאון, שהלקח ממשל זה הוא שהמפריע העיקרי אצל החכמים שאינם מאמינים הוא התאווה, כאשר התאווה מתגברת על האדם - לא די שאין חכמתו מצילתו, אלא חכמתו מסייעתו להטעות את העולם ולהוליכם בדרכו המעוותת. גם הארי מלך החיות נפל ברשת השועל, אך משום שנתאווה לבשר קצת יותר שמן, לא השכיל להתגבר ולחשוב. לכן מה שהבין בנקל לאחר שנענש ונסתלקה נגיעתו, לא הבין מתחילה כשתאוותו משלה בו.

ישנו מחקר שנקרא 'מבחן המרשמלו'. ערך אותו חוקר נכרי לפני 40 שנה, אז, כשהמרשמלו היה דבר חדש, חטיף יקר ערך, בפרט לילדים... המחקר נעשה על ילדים קטנים, וההוראות שניתנו להם היו פשוטות בתכלית:

כל ילד היה נכנס בתורו לחדר ריק, התיישב על כסא ליד שולחן, ועל השולחן היה מונח ממתק מרשמלו בודד וריחני, החוקר הסביר לילד שהוא עוזב את החדר למספר דקות, ובזמן הזה אתה יכול לאכול את המרשמלו, אך אם תתאפק ותחכה עד שאחזור, תקבל ממני שתי חתיכות מרשמלו. התנהלות הילדים תועדה במצלמות. רוב הילדים לא הצליחו להתאפק ואכלו מיד את הממתק, אחדים חיכו קצת אבל בסוף לא התאפקו ואכלו את הממתק הטעים, שליש מהילדים הצליחו להתאזר בסבלנות, חיכו עד שהחוקר חזר, וקבלו בשמחה שתי חתיכות מרשמלו.

לאחר 20 שנה ממחקר זה נערך מחקר המשך, בו שב החוקר לילדים

**התנהלות הילדים תועדה
במצלמות. רוב הילדים לא
הצליחו להתאפק ואכלו מיד את
המרשמלו, אחדים חיכו קצת
אבל בסוף לא התאפקו ואכלו את
המרשמלו הטעים, שליש מהילדים
הצליחו להתאזר בסבלנות, חיכו
עד שהחוקר חזר, וקיבלו בשמחה
שתי חתיכות מרשמלו...**

יציאה מהחדר ולא רואים יותר...

אבל אז הוא אמר לעצמו: הרי עשיתי כמה צעדים ולא קרה לי כלום, אעשה עוד צעד אחד קטן, לא גדול, ונראה מה יהיה... ואז הוא צעד צעד קטן אל מעבר למפתן הדלת, צעד קטן שהיה צעד ענק ונצחי, שסימן לו שאפשר להתנתק, שזה אמנם קשה אבל צעד אחרי צעד, מבלי לעשות ניתוק מידי שהוא קשה מאד, ומצליחים ונמצאים במתנס השני, בעבר הנהר הנצחי, עבר הנהר של אברהם אבינו העברי.

החכמה היא להתגבר על הרגע הראשון של תאוות היצר, להמתין, לחשוב רגע אחד, אז כבר העברנו לעצמנו שליטה, ומעתה כבר יותר קל להצליח ולהמשיך להתנתק מהתאוה המזדמנת, אם כל הנפילות היא הפזיזות, ואי העצירה וההתבוננות כשמגיע היצר לאדם להכשילו!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

שהספיקו לגדול, והתברר שהילדים שהצליחו לדחות את הסיפוקים שלהם, ולגבור על תאוותם לאכול מיד את המרשמלו - הראו יכולות חבריות ולימודיות מפותחות הרבה יותר, משאר הילדים שלא הצליחו לגבור על יצרם בקטנותם. הם גדלו לאנשים בינוניים, ולא הצליחו כ"כ בחייהם, אבל אלו שהצליחו גדלו כל אחד בתחומו, והצליחו זה בעסקיו וזה בהשכלתו.

סיפר לי הרה"צ רבי אורי זוהר שליט"א, על הרגע בו הוא הצליח להתגבר על עולמו לשעבר, ולעבור לעולם האמיתי. על ניסיון קשה מאד שהיה לו, אבל הוא הצליח לעבורו רק בזכות צעד אחד בלבד, שהיה קשה והוא התגבר רגע אחד... אבל לאחריו - קל...

טרם חזרתו בתשובה היה מפורסם ונערץ, כל העולם הזה היה לרשותו, כסף, כבוד הערצה ו'חיים טובים', כמו שהם קוראים לזה. ובכל זאת הוא החליט שהכל שקר והתקרב לאמת, אבל זה היה קשה במעמדו. עם כל כך הרבה אפשרויות שצריך להתנתק מהן - זה לא קל, אבל התשוקה האדירה לאמת דחפה...

והוא מספר, שהוא החליט בהתחלה לקבל על עצמו כל מיני חיזוקים בלימוד התורה וקיום המצוות, באחד הימים נערך איזה משחק עולמי, שגרם לכולם להיות דבוקים למקלטים שעוה על גבי שעוה. שאגות אדירות נשמעו מכל בית, וגם אל ר' אורי באו החברים הקבועים, לחוות את המשחק, והרב ר' אורי הצדיק, יושב בחדרו למעלה בקומה השניה, ולומד את הגמרא הקדושה, ולמטה בסלון ביתו הוא שומע את השאגות... הוא מתחבט מה לעשות: הרי אני יודע את האמת ואני רוצה אותה, אבל מצד שני כזה משחק איך אפשר? וכל החבר'ה...

הוא יורד לסלון ואז היצר התחיל להפעיל את חיילותיו על לב אחד - ליבו של ר' אורי שעמד להישבר... אבל אז הוא החליט לפעול בחכמה, לקום ולצאת מיד ובבת אחת להתנתק. היה קשה מדי. היצר עבד מאוד קשה, אז מה עושים? מחליטים שקמים מהספה, ומתקדמים רק צעד אחד לעבר הדלת, זה כבר לא כ"כ קשה - כי הרי אפשר עדיין לחזור... ואחרי הצעד הראשון, התחיל שוב מאבק והוחלט אסטרטגית על צעד שני נוסף, ושוב זה לא כ"כ קשה...

ככה, מספר ר' אורי, הוא עשה עוד צעד ועוד צעד, עד שהגיע למפתן הדלת, וכאן כבר היה קשה ביותר, שהרי עוד צעד כאן - זה

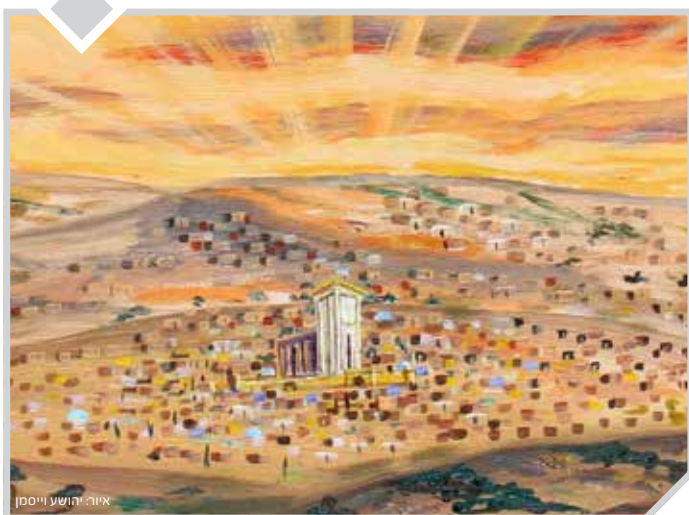
077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

ראו טובי העיר בריסק שמימתם כשלה, ועמדו לעזוב את בית הרב, אלא שאז זעק אחד מהם ואמר: "עשרים וחמש אלף יהודי ממתנינים לבואו של הרב!!!"...

כיצד נקיים מצוות בניית בית המקדש השלישי?

[מובא בספר 'ושלל לא יחסר'] שע"כ בבאר השלישית כתוב 'ויחפורו' בלשון יחיד, ולא כפי שנאמר בשתי הבארות הקודמות 'ויחפורו' בלשון רבים, משום שבית המקדש השלישי יבנה במהרה בימינו ע"י הקב"ה בכבודו ובעצמו, והוא יעמוד לעד ולעולמי עולמים.

בדירתו של המהרי"ל דיסקין זי"ע בירושלים, היה חלון הצופה מזרחה אל כיוון מקום המקדש. כל הלילות היה רבי יהושע ליב יושב והוגה בתורה. מעולם לא נשכב לישון על מיטה, הוא היה מתנמנם על הכיסא תוך כדי הלימוד, ושעתים לפני שהפציע הבוקר היה קם, נוטל את ידי ופונה לחלון הצופה למקום המקדש ונאחז: "גם הלילה לא נבנה בית המקדש... גם הלילה הוא לא ירד מן השמים..."

והיה המהרי"ל אומר: "כיצד נקיים מצוות בניית בית המקדש השלישי, אם הוא ירד בנוי מן השמים?" ויישב: "הרי כשנחרב בית המקדש השני, שעריו שקעו באדמה, כמו שנאמר 'טבעו בארץ שעריה'. לעתיד לבוא הם יעלו מן האדמה ויקבעו במקום, בבית המקדש השלישי. ואנחנו, עם ישראל, ע"י נעילת השערים נעשה חזקה בכל הבנין, כפי שמבואר בגמרא שנעילת השער הווי חזקה..."

עפ"י ביאר רבי יהושע לייב את שאנו אומרים בתפילת המועדים: "בנה ביתך כבתחילה... והראנו בבניינו ושמתנו בתיקונו", כי אכן אנו רק נראה בבניינו ולא נבנה אותו, אך אל לנו להצטער על כך, כי נשמח בתיקונו, בהתקנת השערים שיעלו מן האדמה ובעילתם,

הרב ישראל ליוש

"ויחפורו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים: ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק... ויקרא שם הבאר עשק פי התעשקו עמו: ויחפורו באר אחרת... ויקרא שמה שטנה: ויעתק משם ויחפור באר אחרת... ויקרא שמה רחבות ויאמר פי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ": (בראשית כ"ו, י"ט-כ"ב)

התורה מאריכה בסיפור שלושת הבארות, כותב הרמב"ן, לא עבור הסיפור עצמו, ולא משום שיש בזה כבוד גדול ליצחק, אלא היא באה לרמוז על שלושת בתי המקדש, הראשונים שנחרבו והשלישי שיבנה בב"א:

"וימצאו שם באר מים חיים" רמוז לזה, כמו שאמר הפסוק (ירמיהו יז ג) 'מקור מים חיים את ה'.

הבאר הראשונה נקראת 'עשק', והוא רומז לבית ראשון שנחרב מפני שהתעסקו שם במחלוקות ובמלחמות עד שנחרב. הבאר השנייה נקראת 'שטנה', שם קשה מ'עשק', והוא רומז לשטנה שכתבו בתחילת ימי מלכות אחשוורוש על יושבי יהודה וירושלים, וכל ימיו היו לנו לשטנה עד שהחריבוהו וגלו ממנו גלות רעה.

והבאר השלישית נקראת 'רחבות', ע"ש הבית השלישי שעתיד להיבנות במהרה בימינו, והוא יעשה בלא ריב ומצה, וה' ירחיב את גבולנו, כמו שנאמר (דברים יט ח) 'ואם ירחיב ה' אלקיך את גבולך כאשר דבר...".

הכלי יקר מוסיף ביאור ונופך לביאורו של הרמב"ן, ואומר שסיבת חורבן בית ראשון, המריבה בין רועי ישראל, מלבד שהיא רמוזה בשם הבאר 'עשק', היא גם רמוזה בפסוק "ויריבו רועי גרר עם רועי יצחק".

לעומת זאת סיבת חורבן בית שני, לא היתה בגלל מריבה והתעסקות על ענין זה או אחר, "אלא היא היתה 'שנאת חינם', בלא שיהיה לאחד עסק עם חברו, לכך לא הזכירו בבאר הזו את מריבת הרועים, וע"כ נקראת הבאר הזאת 'שטנה', כי השטן היה מרקד ביניהם להכשילם זה בזה בלא טעם וסיבה.

ועל הבאר השלישית הרומזת לבית המקדש השלישי נאמר 'לא רבו עליה', כי בית המקדש השלישי יבנה ע"י מלך המשיח, ושמה נקראת 'רחבות', כי בזמן שלום, אע"פ שפרינו ורבינו בארץ, מעולם לא אמר אדם צר לי המקום".

פנינה נאה מוסיף הגאון רבי דב לנדו שליט"א, ראש ישיבת סלבודקא,

ראו טובי העיר בריסק שמשיתם כשלה, ועמדו לעזוב את בית הרב, אלא שאז זעק אחד מהם ואמר: "עשרים וחמש אלף יהודים ממתנים לבואו של הרב!!"...

"אכן כך?" - קרא ה'בית הלוי', וביקש מבני הבית להביא לו את המעיל ואמר: "אי אפשר לתת לציבור כה גדול להמתין לרב ומנהיג!"... וע"כ היה ה'חפץ חיים' מעורר: "אם ה'בית הלוי' שינה את דעתו, בעבור עשרים וחמש אלף יהודים שכה ציפו לו, המשיח ודאי היה משנה את דעתו והיה ממחר לבוא, לו היה יודע שאנו באמת מצפים לו, כנראה שאנחנו לא מספיק מצפים לבואו, וע"כ הוא מתמהמה... אם נחכה לו באמת, הוא יבוא במהרה בימינו, אמן!"

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

ואם במהרי"ל דיסקין עסקינן ובציפייה לגאולה, נספר על הלימוד שלמד ה'חפץ חיים' ז"ע מהסיפור הבא: היה זה כאשר המהרי"ל דיסקין עזב את בריסק ועלה לירושלים, ובני העיר נותרו ללא רב ומנהיג. הם עלו למעונו של מרן ה'בית הלוי' ז"ע והגישו לו כתב רבנות ואמרו לו: "כבוד הרב הוא היחיד שיכול למלא את מקומו של רבי יהושע ליב...!" אך ה'בית הלוי' סירב, ושני נימוקים היו לו, האחד: "אני תלמידו של המהרי"ל דיסקין, ואיך אמלא את מקומו, אינני ראוי לכך!", והשני: "די היו לי צרותי מעשירי סלוצק, הרי בגללם נאלצתי לפרוש מתפקיד הרבנות שם!"

המשך מעמוד 11 | הרה"ג ר' אלחנן חדש שליט"א

וכך נהג עימו אף בשנה הבאה, שבה חזר המאורע על עצמו...

גיס ר' זאב רוטנברג, שגדל בשכונת עזרת תורה, מספר כי בילדותו היה אביו נוהג לקחתו עם אחיו לביקורים בשיבת אור אלחנן, במטרה להראות להם דוגמה מוחשית ל"איזהו מכובד - המכבד את הבריות". ר' זאב זוכר כיצד היה מתבונן בהשתאות בדמותו המכובדת של אבא, ולא ידע כי לימים יזכה להיכנס לביתו כחתן... משמעותו של המושג 'המלכת את חברך' התחדש והתחדד אצל סובביו של אבא.

הרב מאיר מילוא, ראש ישיבת 'כנסת מאיר' בראשון לציון ותלמידו הקרוב של אבא, התלווה אליו במשך שנים בנסיעותיו לחו"ל. "לא אחת קרה שקיבלתי מקום לא נוח בטיסה", הוא מספר, "וראש הישיבה דאג להחליפו במקום נוח יותר. כאשר קרה ולא קיבלתי את מנת האוכל בטיסה, העביר לי את מנתו שלו, כאילו הדבר מובן מאליו. גם בבית המארחים ידידי הישיבה, תמיד דאג שאקבל את החדר הנוח יותר, ואילו הוא הסתפק בחדר קטן..."

הנהגתו המכובדת של אבא השפיעה עמוקות על כל הבאים בקרבתו. רבים הבחינו כי כל אנשי הצוות בישיבה, למן עובדי התחזוקה ועד רבני הישיבה, מתייחדים בהנהגה של כבוד לזולת. הדבר ניכר כל כך, עד שהיו שתמהו: האם זוהי השפעתה של הבאים במחיצתו של אבא, או שמא סייעתא דשמיא מיוחדת היא, שהרב חדש זוכה בה?

(מתוך ספר תולדותיו שעומד לצאת לאור)

יהודי בא לפני אבא וביקש ממנו למסור בשיבה שיחת חיזוק... אבא סבר שהאיש אינו מתאים לשאת דברים בפני בני הישיבה, והתחמק שוב ושוב. והנה באחד מלילות השבת הגיע היהודי לשיבה ושאל את אבא מי עומד למסור שיחה בסעודה שלישית. אבא אמר לו את האמת: "לפי התוכנית אמור להגיע רב פלוני, אולם ספק אם אכן יוכל לבוא". האיש קפץ על ההזדמנות ואמר שימתין בחדר האוכל, ואם הרב המוזמן לא יצליח להגיע הוא ידבר במקומו...

אבא לא הצליח להתחמק. בדיוק לפי ה'תוכנית' הגיע האיש, ובאמצע הסעודה נעמד למסור שיחה מתובלת ברעיונות ובמליצות שסגנון אינו מתאים לשיבה כלל.

אבא ירד מביתו, התיישב בחדר האוכל והקשיב לכל מילה ומילה ברצינות רבה כל כך, כאילו זו שיחה שלפני תפילה נעילה... בתום הדרשה הוא אף נעמד להודות ל'דרשן' בפני הציבור.

באחת השנים בזמן בדיקת חמץ הופיע נער צעיר ובקשה חריגה בפיו: "ברצוני לצלם את ראש הישיבה בבדיקת חמץ". אבא, בחביבותו הרגילה, הסכים. למה לא לשמח ילד יהודי?

אחד הנכדים, שסייע לאבא בבדיקת החמץ, סיפר כי ציפה שהנער יצלם כמה תמונות ועד מהרה ילך לדרכו. ואולם לנער הייתה תוכנית אחרת; שעה ארוכה 'ליווה' את אבא מחדר לחדר, עקב אחר כל תנועה מתנועותיו, ומדי פעם הנציח את המחזה...

אבא לא הראה שום סימנים של קוצר רוח או אי-שביעות רצון. בסיום בדיקת החמץ, לפני שהנער עזב את הבית, שאלו אבא בחביבות לשמו ושוחח עימו במאור פנים דקות אחדות.

הרעיון לילך לראות במו עיני מוזר לי, ולפיכך מונעתי עצמי מללכת!].
עד כאן המעשה - הממחיש לנו באור הבהיר 'אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו'. **ומכאן להערה והארה**: הרב מאנדל שליט"א לא רצה ונמנע מלכתחילה לאמת ולפרסם מעשה זה, וזאת לפי פקודת הרה"ק מבעלזא זצ"ל בזמנו שביקש מאביו שלא ידברו מזה כלל וכלל ולא לעשות שום פירסום, ולכן לאורך כל השנים הטיל איפוא מנעול ובריה על דבר הסיפור, והשתדלו להשכיח את מעשה הדברים, וכ"ש לא לספר או לאשר דברים כהויתן (וזהו סיבת ריבוי הגירסאות של הסיפור, אף שמדובר בעובדא בן קיימא שהתרחש בימינו אלה). אך, לאחר שהפצרתו בו רבות ואמרתי לו שיש בסיפור הלז חיזוק לאנשים שפלי ערך כמוני, שבוודאי ימצאו בסיפור זה חיזוק גדול בדבר אמיתות התורה, הואיל בטובו והסכים לספר לי הדברים, חלק מהם מזכרוננו מתקופה זו, והחלק החסר לו שמע מפי אביו. ואף הציג בפני והוציא לי מאמתחתו כתבים ומכתבים של גדולי ישראל שאישרו לנכון הסיפור ובחלקם אף מופיע בתוכם המסכת והספרים אשר בחנו אותו ויודעים בע"פ. שעה ארוכה ישבתי עמו ועברתי על כתבי היד של אותם מכתבים נדירים ביותר.

וכאן המקום לברכו בברכת כהן, בשם כל ישראל, שבשכר זיכוי הרבים, יזכה לאריכות ימים ושנים טובים בנעימים מתוך אנפא נהירין עילאין, אמון

ה'חכמה' היא העמל, לא הידיעה!

כשנעיין במקצת במעשה רב זה נוכל להעיר, לכאורה, מה טעם התאמץ הרה"ק מבעלזא ז"ע שישתכח ממנו תלמודו, והלא כל מגמתנו היא לדעת את התורה כולה ולא לשכוח ממנה מאומה, וכשיש לפנינו מי שהגיע לדרגה זו, יש לבטלו?! למה?

ובעצם, תמיהה זו אינה רק על מלאך ה' מבעלזא, אלא אותה קושיה יש לנו לשאול גם על אותו מלאך במעי אמו הסוטר על פי התינוק בכדי שישכח, מה ראה על ככה, אדרבה, יידעו כל עם ישראל משעת לידתם ועד שעת פטירתם את כל התורה כולה, והרי זהו, לכאורה, התכלית.

אך, התשובה לזה, היא האמורה לעיל גבי יעקב שביקש לצאת: 'יגיעה בתורה, אף במעט, שווה יותר מידיעת כל התורה כולה, כשהיא באה ללא יגיעה'.

וכך בזכות פעולת המלאכים להשכיח את תורתנו זוכים אנו ל'תורה שלמדתי באף' למעלות רמות בתורה, הבאים דייקא על ידי יגיעה, עמל, התעצמות והתחזקות, בעסק התורה הקדושה.

וזהו סיבת נוסח הברכה הראשונה של ברכות התורה **לעסוק** בדברי תורה - כי עיקר לימוד התורה הוא הלימוד על ידי 'עסק', ע"י ריבוי טירחה ויגיעה, ועל דא מברכים אנו אשר קדשנו (טורי זהב, או"ח סי' מ"ז סק"א).

הרב דסלר זצ"ל (מכתב מאליהו ח"ג עמוד 10) מיישב ברוח זו את דברי חז"ל שאמרו (פסחים נ.) אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, ולכאורה, התלמוד הרי אינו ביד אלא בראש ובמח, וא"כ הו"ל למימר אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בראשו, ומהו 'בידו'. אלא, מתרץ הרב

אותו במסכת ברכות ואמר לו 'שוין שוין, געניג' הוסיף ונתן לו מטבע לשמירה. ע"כ. אנוכי לא שמעתי מפיו הוספות אלו, אך ראה הערה להלן שיייתכן שמשום הוראת הרבי החסיר את הפרטים הללו).

[ומדי דברי בו בסיפור זה, אפרץ בתוקף את השמועות סביב סיפור זה המתארים כי הרבי יצוק"ל סטר לו ליניק כדרך המלאך וכך נשתכח לימודו, או עוד הוראות שונות ומשונות. לא היו דברים מעולם! באוזני שמעתי מבעל העובדא שלא היה ולא נברא לא מיניה ולא מקצתיה, הרבי רק אמר 'די, מספיק' והתופעה נגזזה (רבי'ס שלאגן נישט - צדיקים אינם סוטרים...). ואלביא דאמת, הן צדיק גדול ממלאך, ומה שהמלאך יכול לעשות רק ע"י סטירת לחי יכול הצדיק לפעול במאמר פיו דהרי צדיק גוזר והקב"ה מקיים].

להלן שתי מקורות בכתובים אודות יחס גדולי ישראל בתקופה היא למקרה זה.

מרון הסטייפלער בעל 'קהלות יעקב' זצ"ל מציין בספרו ('חיי עולם' סוף פרק י"ב עמוד כ), וז"ל: 'ופה בארץ נתפרסם בשנת תשט"ו [כנראה טעות סופר וצ"ל תשי"ד] בילד פלא בן ד' שנים שהיה יודע על פה בש"ס וראשונים ז"ל ובכל מקום שנשאל אנ"פ שלא למד עדיין מעולם, דברים שלא שמעתן אוזנו בגלגול זה כלל'. ע"כ.

ומקור נוסף: המשגיח מרון רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל כתב במכתב להרה"ג רבי לייב באקש זצ"ל (ראש ישיבה בדטרויט-ארה"ב. נדפס בספ' ודיברת במ תשס"ד) שרצה לאמת אם נכון הדבר אודות ילד זה, וממשיך לשאול ולהציע שאם אכן אמת ונכון הדבר בישראל, היה מן הצורך והנכון לשלוח ילד זה לרחבי העולם להודיע ולפרסם כי משה אמת ותורתו אמת, ובכך להשריש האמונה בפי כל, לידע ולהודיע 'שכל התורה המצויה עתה בידינו היא הנתונה למשה רבינו עליו השלום'.

וכך משיב לו ר' יחזקאל: 'העובדה - אמת היא, ובתי וחתני הרב ראובן גינזבורג גרים סמוך שתי דירות לאותה משפחה, ובתי ראתה את הדבר וסיפרה לי אודותי, וכבר חשבתי בעצמי ללכת לראות זה הפלא, אמנם חזרתי בי, ואף שהילד גר לא הרחק ממני. כי הרי שמעתי אודות הדבר מבתי, ומאמין אני לה'.

[ואגב, מן הראוי להאריך ולציין המשך המכתב - גם זה תורה וללימוד הוא צריך, והוא לך לשונו, דברים כדרבונות: 'ומה שעלתה על לבי לראות בעצמי, וודאי עצת היצר היא להרוס כל יסוד אמונתנו שנבנית על 'אבותינו ספרו לנו' אלא כל דבר הנשמע לנו מאדם נאמן בר סמכא - די לנו להאמין בו. ואם אע"ז פני לומר שאני מסתפק בזה ששמעתי מבתי, ומבקש אני לבדוק ולראות בעצמי אם אמת הוא, הרי יווכח מזה שהאמונה עדיין אינה ברורה אצלי באופן מוחלט. וא"כ ההולכים לדרוש ראיות לאמת קבלתנו הרי הוא כהרמת ראש בעזות מצח נגד מסורת אבותינו, והרי הוא כאילו חושש על המשך הדורות מאבותינו שקבלו את התורה לומר שאולי טיפשים היו ורימו אותם לקבל דבר כזה ח"ו, ואנו נהיה חכמים ונבדוק ונראה אם יש בה ממש. ולכן עצם

מטובי לומדיה של ישיבת פוניבז' ראש ברזל וקליטה מהירה, הוא היה בוחן דף גמרא מקופיא ולא לתר ידע את כל השקלא וטריא על פה ישר והפוך יחד עם רש"י ותוספות, דבר ודיבור על אופניו. והנה יום אחד, בהיר פחות, נאבד ממנו כשרון זה והוצרך לעמול בכדי להבין ולזכור את דברי הגמרא. הבחור שלבו נשבר בקרבו, פנה אל הסטייפלער ובדמעות שלישי ביקש שיפעל עבורו לישועה שלימה שישוב לו כשרונו זה ויוכל להספיק וללמוד יותר בחשק יותר.

הסטייפלער לא נרגש מ'צרתו', אדרבה, הוא הרים קולו בגערות חכם אל אותו בחור: חלילה לי מלקללך בקללה נמרצת זו, מה יתן לך ומה יסיף לך כשרון זה המונע ממך את עמל התורה, הרי מתנה נתונה לך מן השמים שמעתה תוכל לעמול בתורה, ומה לך מתאונן.

הבחור לא הרפה והמשיך להתחנן על נפשו שחפץ הוא מאוד בכישרון זה שנאבד ממנו ושהרב יפעל לו לטובה בברכתו. אך הסטייפלער לעומתו השיבו ברורות, אינני מברך אותך בכך. אדם לעמל יולד, והנה עד עתה היית בעל מום כי הכשרון ההוא מנע ממך את העמל ודמית לעיור או פסח, עתה שקבלת את מתנת היגיעה, נשלמה קומתך ועתה מתחילים חייך האמתיים, שוב לתלמודך, עלה והצלח. ע"כ.

עפ"י דברי הסטייפלר הללו מקבלים דברי חז"ל פירוש חדש, דהנה אחז"ל (שמו"ר מא ז) שאילולא נשתברו הלוחות הראשונות לא היה נשתכח תורה מ'ישראל, דכתיב (שמות לב סז) חרות על הלוחות אל תקרי חרות אלא חירות, חירות מן הייסורין חירות ממלאך המוות, חירות מן השכחה, ע"כ. ולאור דבריו ייצא ששירת הלוחות הראשונות מתנה היא לישראל שאילולא זאת לא הייתה השכחה והיו לומדים תורה ללא יגיעה, ומה חשיבות לתורה שכזו, לכן שברם משה שבהכי יזכו ישראל 'שיהיו עמלים בתורה', ואכן הודה לו הקב"ה על כך ואמר לו 'ישר כח ששיברת' (שבת פז). מעתה יזכו בני ישראל לעמלה של תורה.

(מתוך שיחת גאב"ד חרדים שליט"א)

דסלר זצ"ל ואומר, עיקר התורה היא כשהיא באה מתוך יגיעה עמל וטורה, ויגיעה היא בידיים וכדכתיב 'יגיע כפיך כי תאכל'. א"כ אשרי הוא מי שבא לכאן כשתלמודו בידו - היינו מתוך טורח ויגיעה.

ואת זה עמד הרמב"ם והזהיר (פיה"מ אבות ה כג): שלא תתקיים התורה אלא מה שתלמד בטורח עמל ויגיעה וכו' אבל קריאת התענוג והמנוחה אין לה קיום ולא תועלת בה, בזה פרש הרמב"ם את מאמר חז"ל שדרשו עה"פ 'אף חכמתי עמדה לי' היינו חכמה שלמדתי באף היא זו שעמדה לי.

ובעניין זה מסופר על הגאון בעל 'קצות החושן' ששאלוהו לפשר הדבר שספרו 'קצות החושן' התפרסם יותר בעולם מספרו 'אבני מילואים', ענה הגאון והשיב להם: ספרי 'קצות החושן' חירתי בשנות עניותי [שכידוע בצעירתו היה עני ואביון ממש] ואת ספרי 'אבני מילואים' חירתי בשנות עשירותי. ותורה זו שלמדתי באף, עמדה לי והתקבלה יותר.

ומכאן תשובה לאותו בחור או תלמיד המתקשה בלימודו, הרואה בחבירו כשרונות ברוכים ונשבר לבו בקרבו למה נגזר עלי לעמול כל כך בעוד אחרים קלה עליהם מלאכת הבנת התורה. אך על פי האמור ההיפך הוא הנכון ככל שהעמל יותר, כך מעלתה יתירה וחשיבותה קמיה קוב"ה גוברת ועולה, וכמאמר החכם 'אם קשה לך - סימן שהינך בעליה' ולפום צערא אגרא. ופשיטא שלא רק לבן תורה הדברים אמורים, אלא גם לאלו שאין תורתם אומנתם, עובדי כפיים ובעלי בתים, שאחרי יום עבודה מתיש ומפרך, מתגברים המה על עייפותם ונשרכים בגבורה לתוככי ביהמ"ד לשיעורי הדף היומי והגמרא, אשרי חלקם, הן זו עמל התורה בהתגלמותה, יגיעה וטורח ועסק התורה, קוב"ה משתעשע בתורה זו שכולה יגיעה, כביום נתינתן מסיני.

ב'קריינא דאיגרתא' מסופר על בחור אחד בריך הכישרונות שהיה

המשך מעמוד 4 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

הם דפקו על דלת ביתו של אותו יהודי. כשפתח להם - ראו לפנייהם יהודי הנראה כגוי גמור. להפתעתם סיפר להם היהודי כי שני בניו, הלומדים באוניברסיטה עתידים להגיע לשבת. לכבודם, הורתה לו אשתו לקנות חלות, ונרות להדלקה, כדי שירגישו קצת טעם של שבת...

בסעודות השבת, שהיו על חלות וירקות הם התחבבו מאד על הנערים. היום אחד מהם לומד בקמניץ, והשני במקום אחר כיוצא בו.

מוראדיג! אפשר להבין משהו? לעיתים מגיעה ההארה סמוך ונראה למקרה, לעיתים שנים אחר כך, ולעיתים בכלל לא. אבל מה שבטוח: יש מי שמנהל את העולם!

(לקט מתוך הגדה של פסח 'חי ראובן')

רבתי! בן אדם לא מבין כלום! הוא עומד ותמה. השאלות מציפות ומאיימות: 'מה יהיה? איך עושים ראש השנה בתאילנד? איך זה קרה? למה זה קרה?...! מי שמנהל את העולם רצה שקבוצת בחורים מתאילנד יגיעו ללמוד בישיבה!

נו? מה אתם אומרים? אפשר להבין משהו?

סיפור מעין זה קרה עם שני חסידי סאטמר, שבטעות הגיעו לעיר אחרת מזו שהיו צריכים להגיע אליה. זאת בעקבות דמיון בשמות שתי הערים. והיה זה בערב שבת. לאחר ברור קצר התברר להם כי במקום לא מתגוררים יהודים. להוציא יהודי אחד שאינו ירא שמים בלשון המעטה.

לא היה להם שמץ של מושג היכן יוכלו להתארח בשבת.

לחלבונים, הכניסה את החלמונים לבקבוק אחד ואת החלבונים לבקבוק שני, ועם 'בקבוקי שתיה' אלו עשתה את הדרך לביתה ללא חשש...

כאם ובת - סבתא עם אמא

אמא אהבה את סבתא מאוד והתייחסה אליה כאם. גם סבתא התייחסה אליה כבת, במלוא מובן המילה. בהיות אמא כלה צעירה, רחוקה מאמה שבירושלים, לימדה אותה סבתא הרבנית קניבסקי את כל אשר על אשה לדעת: הכשרת עופות, צליית כבד, בישול ואפיה, כביסה ועוד ועוד. הקשר ביניהן היה אמיץ, וכשחלתה סבתא לעת זקנותה, היתה אמא שוהה לצידה מידי יום במשך מספר שעות, וסועדת אותה.

סבתא היוותה חוליה בשלשלת הזהב, שקישרה בינינו לבין משפחת הגאונים והצדיקים שמהן באה, ובדמותה העילאית העבירה לנו את הוד הקדומים שחפף עליהן.

(מתוך הספר 'בית אמי')

מלימודו בעבור שום דבר שבעולם. עוד היתה מטעימה, כי בבוא הבעל לאכול, עליו למצוא את ארוחתו מוכנה ומזומנת. אשה נועצה בסבתא: "עלי לבקר בביתם של קרובי משפחה, שאינם מקפידים על קלה כבחמורה, ואני חוששת לכשרות המאכלים. מה אעשה? להימנע מלבקר או לבקר ולא לאכול - לא בא בחשבון: בני המשפחה יפגעו!". סבתא השיבה: "לכי לבקר בליל שבת לאחר הדלקת נרות, כאשר בלאו הכי אי אפשר לאכול"...

רבת תושיה

סבתא נודעה בפקחותה הרבה, ובהיותה רבת תושיה. לפני חתונת בתה, היתה סבתא זקוקה לכמות גדולה של ביצים כדי לאפות עוגות לחתונה. הימים היו ימי הצנע, ולא ניתן היה להשיג ביצים אלא בשוק השחור. עמד בפניה החשש כי תיתפס בדרכה לביתה, והביצים כולן תוחרמנה. מה עשתה? פתחה את הביצים אחת אחת, הפרידה בין החלמונים

המשך מעמוד 7 | הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל

חולצות בעלות שרוול ארוך או שלושת-רבעי, ומכנסים ארוכים. בתקופה ההיא היה זה נסיון גדול מאד, משום שאף ילד לא התלבש כך.

אבל אני שמעתי בקולו וביקשתי מהורי שיחליפו לי את החולצות והמכנסים. למחרת כשהגעתי לבית הספר, נעמדו סביבי שלושה מעגלים של ילדים ושרו לי שיר שאני זוכר אותו עד היום. מי שהולך עם מכנסים ארוכות הוא נחשב ל'אבא'לה, אז הם שרו: "אבא'לה קטן הלך לגן, הגן סגור ואבא'לה פטור". ואם אני זוכר את השיר עד היום, סימן שהדבר עשה עלי רושם... ובכל זאת לא נכנעתי ליחס המזלזל של הילדים ונשארתי להיות דבוק ב"חזון איש" ובהוראותיו. בעיני ראיתי ובלבי חשתי, איך היה ה"חזון איש" חושב עלי ודואג לי, ואיך היה רואה כל פסיעה שלי. כל אימת שעמדתי בפני נסיונות, חשתי שהוא נותן לי גב. ממש בבחינת "ורבקה שומעת", עם רוח הקודש שהיתה לה. ילדיה תמיד היו נמצאים בראש מעייני, וכל פסיק קטן ממעשיהם היא שומעת.

והנה בהמשך (שם, מב) כתוב: "ויגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדול" ומפרש רש"י: "ברוח הקדש הוגד לה מה שעשיו מהרהר בלבו". כשיש מצב שעשיו בנה רוצה להרוג - כאן כבר אין את "ורבקה שומעת" אלא צריך להיות "ויגד לרבקה"! משמים מודיעים לה על כך בפירוש.

(לקט מתוך 'אריה שאג')

ה"חפץ חיים" נפטר בחודש אלול תרצ"ג. ימים ספורים לפני פטירתו הוא קרא ללייבל והחל לבכות: "הנביא אומר: 'בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה'" (צפניה ב, ג). אולי, אולי, תסתרו ביום אף ה'. לייבל! אני מצווה עליך: אחרי פטירתי תאסוף את כל חפציך ותסע לארץ ישראל! אולי תסתרו ביום אף ה'".

בשנת תרצ"ט פרצה מלחמת העולם השנייה, ומכל משפחתו של לייבל לא נותר לפליטה אלא הוא. הצלתו היתה כתוצאה ממסירות הנפש המופלאה שלו מסירותו למען לימוד התורה, עזיבתו את בית הוריו העשירים על כל המשתמע מכך, ואהבתו העזה ללימוד התורה, הם אשר עמדו לו ולהוריו לזכות לדור המשך של תלמידי חכמים, דור ישרים יבורך.

זכיתי להיות מקורב ל"חזון איש" זצ"ל ולהיות בקרבתו כעשר שנים, מגיל שש וחצי עד שש-עשרה וחצי.

בפעם הראשונה שהגעתי אליו עם אבי זצ"ל, הוא שם לב אלי באופן מיוחד והאיר לי פנים. הייתי לבוש כמו כל בני גילי - חולצה בעלת שרוולים קצרים ומכנסים קצרים. ואז פנה אלי ה"חזון איש" ואמר: "אתה צריך ללמוד תורה, ותורה לומדים בטהרה. אם תגע בידיים מעל למרפק, שזהו מהמקומות המכוסים, תצטרך ליטול ידיים, וכן אם תגע ברגלים תצטרך ליטול ידיים. לכן אני מייעץ לך ללבוש

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ האם ניתן ליטול את ארבעת המינים באמצעות הפה?

◆ מהי המשמעות של ה'כסכוס' בעלי הלולב?

◆ האם מותר ליטול יותר משתי ערבות?

מהלכות נטילת ארבעת המינים

- בנטילת ארבעת המינים, אווזים את הלולב ביד ימין, ואת האתרוג ביד שמאל. ואיטר יד ('שְׁמָאֵלִי') - לדעת השולחן ערוך, דינו ככל אדם, ולדעת הרמ"א, יטול לפי ה'מין' וה'שמאל' שלו.
- את הברכה על נטילת לולב, יש לברך לאחר שנטל בידו הימנית את הלולב, ההדס והערבה, ולפני נטילת האתרוג בידו השמאלית. ולחילופין, ליטול את האתרוג כשהוא הפוך, עוקצו למעלה ופיטמתו למטה, וליישרו, דהיינו, להעמידו בידו באופן שפיטמתו למעלה ועוקצו למטה, רק לאחר הברכה.
- בעת נטילת ארבעת המינים, יש להחזיקם בידים, ולא באמצעות כלי, נרתיק, וכדומה. וכמו כן, יש להקפיד שלא יהיה על הידים דבר החוצץ בינן לבין ארבעת המינים; ובדיעבד, ישוב ויטול ללא ברכה.
- בעת נטילת ארבעת המינים, יש להקריב את הידים זו לזו באופן שהאתרוג יהיה צמוד לשלושת המינים האחרים. ויש שכתבו, שצריך להקפיד על כך גם בעת אמירת ה'הלל' וה'הושענות'.
- מי שאין באפשרותו ליטול את ארבעת המינים באף אחת משתי ידיו, ואף לא במרפק או בזרוע - נחלקו הפוסקים אם יוצא ידי חובה בנטילת ארבעת המינים בפיו.
- בלקיחת ארבעת המינים בנפרד, אך ברציפות - יוצאים ידי חובה; ובתנאי שכל ארבעת המינים נמצאים ברשותו. וכן הלכה, אך לכתחילה ראוי להחמיר כדעה הראשונה.
- מי שנטל את ארבעת המינים, ולאחר מכן הבחין שאחד מהם לא עמד כדרך גידולו, וכגון שהחזיק את האתרוג הפוך בשעת הברכה, ושכח ליישרו לאחר הברכה - ישוב ויטול את כל ארבעת המינים יחד, ויברך רק על המין שהיה הפוך; כגון: "על נטילת אתרוג", כאשר מדובר באתרוג.

מהלכות הנענועים של ארבעת המינים

- לאחר אמירת הברכה על ארבעת המינים, מנענעים אותם

לארבעת הצדדים, מזרח, מערב, צפון ודרום, וכן למעלה ולמטה.

• בדברי הימים נאמר: "אָז יִרְנְנוּ עֵצֵי הַיָּעַר... הוֹדוּ לָהּ כִּי טוֹב... וְאָמְרוּ הוֹשִׁיעֵנו אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל". וכפי סמיכותם של פסוקים אלו, הנהיגו רבותינו 'לרנן בעצי היער', דהיינו, לנענע את ארבעת המינים באמירת ה'הלל', באמירת "הודו", ובאמירת "אָנָּה ה' הוֹשִׁיעָה נָּא".

• נענוע ארבעת המינים, נעשה תוך כדי 'הולכה' ו'הבאה', דהיינו, הרחקת הלולב מגוף האדם, והקרבתו בחזרה. ובשעת הקרבת הלולב בחזרה אל הגוף, רצוי להצמידו לחזה.

• בשעת נענוע ארבעת המינים, יש 'לכסס' מעט בעלי הלולב, דהיינו, להקישם זה על גב זה, על מנת להשמיע את קולם; וזהו כביכול השיר והרננה שהם משמיעים, וכלשון הכתוב "אָז יִרְנְנוּ עֵצֵי הַיָּעַר".

• לדעת השולחן ערוך, סדר הצדדים בנענוע הלולב, הוא בסיבוב לימין, דהיינו: מזרח (כשמתפללים כלפי מזרח), דרום, מערב, צפון. ולדעת האריז"ל: יש אומרים - מזרח, דרום, צפון, מעלה, מטה ומערב; ויש אומרים - דרום, צפון, מזרח, מעלה, מטה ומערב.

איסור ההוספה על ארבעת המינים

• לדעת השולחן ערוך, הוספת מין חמישי על ארבעת המינים, אסורה משום איסור 'בל תוסיף', ואף כשאינו מתכוון לשם מצוה; אלא אם כן מתכוון במפורש שהוספת המין החמישי היא לשם נזי' בלבד. אך קשירת הלולב ב'עלים' שאינם מארבעת המינים, אין בה איסור, משום שאת ארבעת המינים צריך להעמיד 'כדרך גדילתם', ועלי הקשירה אינם מונחים כדרך גדילתם, וממילא אינם נחשבים כתוספת למצוה.

• אסור ליטול יותר מאתרוג אחד, או מלולב אחד, ויש אומרים שיש בכך גם איסור 'בל תוסיף'; ומותר ליטול יותר משלושה הדסים, או יותר משתי ערבות, אך ראוי שלא לעשות כן.

מה קרה לך? שאלתי אותך, מדוע חוויר פניך? הכרת את הרב משה יהושע כהן זצ"ל? מה נבהלת כל כך?

הצצה לרגעים מרגשים שתופסים את תשומת הלב בתוך מרוץ החיים השוטף

הגאון רבי משה יהושע כהן זצ"ל

הרב יהושע לייבזון

לפעמים מזכה אותנו הקב"ה ברגע של הארה, הוא נותן לנו לראות דברים שמשנים את ההסתכלות שלנו על החיים או על עניינים שונים במרוץ החיים השוטף. השבוע זכיתי לכהן רגע מיוחד, כשנתקלתי בסיפור מרגש מאוד.

את חלקו הראשון של הסיפור תוכלו לקרוא בעמודים הפנימיים של העלון שבידכם, סיפורו של דפוס 'במיוחד', שבבעלות הרה"ג ר' חיים כהן, ובניהולה של רעייתו הצדקנית העומדת לימינו הגב' כהן תחי'.

בסיפור הזה יש עלייה עם סיום מפתיע ומרגש מאוד, ואפשר ללמוד רבות מהסיפור של המשפחה המיוחדת הזאת, אבל על כך תוכלו לקרוא בראיון עם השניים, אותו ערך ברוב כשרון ידידנו הרב לייזר רוט הי"ו.

למה אני מספר לכם על כך במדור זה? בגלל שכשראיתי את חומרי העלון לפני ההדפסה, התרגשתי מאוד מסיפוריה של משפחת כהן, דיברתי על כך עם אחד מוותיקי העובדים ב'דרשו'. הראיתי לו את תמונתו של הגאון רבי משה יהושע כהן זצ"ל, אביה של הגב' כהן, שחלק גדול מהראיון עוסק באישיותו ובמורשתו.

אותו עובד הביט לרגע על תמונתו של הרב כהן, ולפתע חוויר פניו... ניכר היה עליו שהוא חווה סערת רגשות למראה התמונה של האיש הצדיק הזה.

מה קרה לך? שאלתי אותך, מדוע חוויר פניך? הכרת את הרב כהן? הוא נגלה לך בחלום הלילה? מה נבהלת כל כך?

השיב לי הידיד, לא ולא, לא נבהלתי, להיפך, התרגשתי לרגע, כי יש לי סיפור טעון רגשית מאותו סיפור:

"בצעירותי למדתי באחת הישיבות החשובות בירושלים, ישיבת 'בית התלמוד'", הוא מספר, "מאחר והישיבה היתה חשובה ומפורסמת, נרשמו אליה מאות רבות של בחורים, ומתוכם התקבלו כמה עשרות בכל מחזור, כך שהיו צריכים לחלק את המחזור לשני שיעורים.

"באחת השנים בישיבה, היה לנו מגיד שיעור גאון עצום, שהשיעורים שלו היו מורכבים מעשרות מפרשים, ראשונים ואחרונים במהירות. השיעור היה ברמה למדנית גבוהה מאוד, ואני באופן אישי לא התחברתי כל כך לסגנון.

"באחד הימים הייתי צריך לצאת באמצע השיעור, ועברתי ליד חדר השיעורים של השיעור המקביל שלנו... עמדתי שם, ושמעתי את המגיד שיעור שלהם, הלא הוא הגאון רבי משה יהושע כהן זצ"ל, כשהוא מסביר את דברי הגמרא, ועונה בדיוק על השאלה שאני התקשיתי בה.

למה תוס' נאלץ לחלוק על רש"י... הקשבתי עוד קצת, והרגשתי שהוא מדבר ממש בסגנון שלי, הוא נותן דגש בדיוק על הנקודות שתפסו אותו ב'סדר הכנה'. הרגשתי שזה ממש מגיד שיעור כלבבי...

"מיד לאחר אותו שיעור ניגשתי למשגיח, וביקשתי שיעבירו אותי לשיעור המקביל, אני רוצה ללמוד אצל הרב כהן. הבקשה שלי נדחתה. ניסיתי לבקש ולהתחנן, אבל לא עזר לי שום דבר, היתה מדיניות מוחלטת בישיבה שלא מעבירים בחורים משיעור לשיעור, מסיבות שונות ומגוונות.

"מאז ועד היום, עדיין קיים פצע קטן בלב שלי. אני כל הזמן חושב על זה, אם היו מעבירים אותי לשיעור של הרב כהן, מי יודע אם לא הייתי מצליח בלימוד הרבה הרבה יותר.

"אני בטוח שהר"מ שאצלו אני למדתי היה מיוחד מאוד עבור חלק מהתלמידים, הוא באמת היה גאון עצום והשיעורים שלו היו ברמה גבוהה מאוד. גם הרב כהן היה גאון עצום והשיעורים שלו היו ברמה לא פחות גבוהה, אבל הסגנון שלו היה כנראה יותר מתאים לי.

"אני תמיד תוהה, אם המשגיח שלנו אז בישיבה היה יודע שאני אקח איתי את הסירוב הזה, של החלפת שיעור, במשך ארבעים שנה קדימה, אם גם אז הוא היה נשאר כל כך נחוש בסירובו, או שאולי הוא היה חושב על זה פעמיים... זה מסר חשוב מאוד לכל איש חינוך, לכל הורה, שתדלו תמיד להזהר, שלא תחסמו את התלמידים או הילדים שלכם, מכניסה למקום שממנו הם יוכלו לצמוח. אתם אולי תשכחו מזה שתי דקות לאחר מכן, אבל הם יזכרו את זה כל ימי חייהם..."